

The background features a vibrant, abstract composition of overlapping geometric shapes in shades of magenta, teal, yellow, and lime green. A central, light blue silhouette of a human figure is partially obscured by these shapes, creating a layered effect.

Hyvinvointialueet järjestöjen näkökulmasta

Järjestöjen sote-muutostuen tilannekuvaraportti
Tammikuu 2023

Johdatus: Hyvinvointialueet järjestöjen silmin

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus saavutti 1.1.2023 merkittävän virstanpylvään, kun palvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Lainsäädäntö edellyttää hyvinvointialueita tekemään yhteistyötä järjestöjen kanssa. Tämä raportti luo katsauksen hyvinvointialueiden järjestöyhteistyön lähtökohtiin vuoden 2023 alussa.

Raportti on jatkoa Järjestöjen sote-muutostuen tilannekuvaseurannalle, jossa on koottu hyvinvointialuekohtaisesti tietoa **järjestöyhteistyön rakenteiden** muotoutumista sekä **hyvinvointialuestrategioiden** ja **järjestöavustusmallien valmistelua**. Tässä raportissa näiden teemojen lisäksi tarkastellaan **osallisuuden** sekä **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen** valmistelutilannetta järjestönäkökulmasta.

Raportti perustuu hyvinvointialueiden päätöksenteon asiakirjoihin, uutiskirjeisiin, kotisivujen uutisiin, valmistelijoiden powerpoint-esityksiin ja Järjestöjen sote-muutostuen alueilla toimivien järjestöasiantuntijoiden keräämiin tietoihin. Järjestöavustuksia koskevat aluekohtaiset diat ovat **tiivistelmiä** alkuperäisistä avustusohjeista. Avustusten hakemista harkitsevan tahon on syytä perehtyä varsinaisiin hakuohjeisiin.

Raportin sisältö:

Johdatus
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Osallisuus
Järjestöille tärkeät hallintorakenteet
Hyvinvointialuestrategia
Järjestöavustukset

Tiedot hyvinvointialueittain
Hyte ja osallisuus
Rakenteet
Järjestöavustukset

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen: lähtökohdat

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä edellyttää, että hyvinvointialueet edistävät asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä yhdessä kuntien kanssa. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi antavat raameja THL:n valtakunnallinen ohjaus, valtakunnalliset ohjausasiakirjat (esim. valtioneuvoston periaatepäätös Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030) sekä kunnissa jo pitkään tehdyssä työssä hyviksi todetut mallit ja käytänteet. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja toimintatavat ovat vuoden 2023 alussa vasta muotoutumassa hyvinvointialueilla.

Hyvinvointialueen on **neuvoteltava vuosittain kuntien ja muiden toimijoiden kuten järjestöjen kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteista ja toimenpiteistä**. Lisäksi hyvinvointialueen on kerran valtuustokaudessa käytävä kuntien kanssa neuvottelut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä ja työnjaosta.

Jo ennen sote-uudistusta kuntien ja alueiden hyvinvointikertomukset **(hyvinvointikertomus ja -suunnitelma) ovat muodostuneet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen keskeisiksi suunnittelun ja ohjauksen asiakirjoiksi**. Järjestöt ovat tähän asti olleet hyvinvointikertomuksissa usein vahvasti esillä toimijoina ja ratkaisujen tarjoajina. Jatkossa alueellisen hyvinvointikertomuksen laatimisesta vastaa hyvinvointialueen nimeämä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho. THL:n mukaan työ voidaan osoittaa erikseen nimetyille alueelliselle hyte-työryhmälle.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen: havainnot

Alueellisten hyvinvointikertomusten laatiminen on monella alueella vasta suunnitteilla.

Joillakin alueilla on käynnistetty asiakirjan laadinta, ja toisilla hyödynnetään ennen sote-uudistusta laadittua hyvinvointikertomusta, jota käytetään alkuvaiheessa ja tarkennetaan myöhemmin hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden mukaisiksi.

Seitsemän (7) hyvinvointialuetta on hallintosäännössään määritellyt hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahon.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvissä **neuvotteluista** on alueilla vasta alustavia suunnitelmia. Kuntaliitto on laatinut suosituksia neuvotteluiden sisältöön ja järjestämistapoihin.

- Pohjois-Pohjanmaa on käynyt ”harjoitusneuvotteluita” kuntien kanssa joulukuussa 2022, ja järjestöjen kanssa on määrä neuvotella tammikuussa 2023.
- Pohjois-Karjala on mallintanut hyte-neuvotteluiden toteutusta, ja se aikoo käydä vuotuisia neuvotteluita alueellisissa kumppanuusryhmissä, hyvinvointikertomuksen painopisteiden pohjalta.
- Satakunnassa on nimetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimikunta vuosille 2023–2025, joka vastaa hyte-neuvotteluiden toteuttamisesta
- Pirkanmaalla hyvinvointialue on käynyt hyte-neuvotteluita kuntien kanssa

Osallisuus: lähtökohdat

Hyvinvointialuelain yksi päätavoite on luoda edellytykset asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksille hyvinvointialueen toiminnassa. Laki nostaa yhdeksi osallistumisen ja vaikuttamisen väyläksi järjestöt, sillä laki edellyttää (§29) hyvinvointialueen tukevan myös järjestöjen vaikuttamismahdollisuuksia.

Useimmat hyvinvointialueet ovat ryhtyneet laatimaan erillistä osallisuusohjelmaa, jolla pyritään suunnitelmallisesti vastaamaan lainsäädännön velvoitteisiin.

Lähtökohtana on tarkastella osallisuutta asukas- ja asiakasnäkökulmista.

Osallisuustyötään käynnistäneet hyvinvointialueet ovat todenneet olevansa jossain määrin vieraalla alueella, koska demokratian ja vaikuttamisen kysymyksiä ei aiemmin ole näin suoraan kytketty sosiaali- ja terveystalouteen. Jo aiemmin palveluihin kytkeytyneet tutut teemat (asiakastyytyväisyys, -palaute) ovat laajenemassa suuremmaksi vuorovaikutuksen kokonaisuudeksi.

- Keski-Suomen hyvinvointialueen jo hyväksytyssä osallisuusohjelmassa todetaan merkitsevästi, että osallisuuden asiakokonaisuuteen kiteytyy **hyvinvointialueiden ”historiallinen mahdollisuus ottaa uudenlainen rooli demokratian ja osallisuuden uudistajina”**.

Osallisuus: havainnot

Osallisuusohjelmaa tai -suunnitelmaa laaditaan kaikilla hyvinvointialueilla, mutta työ on monilla alueilla vasta alussa.

Hyvinvointialueiden osallisuustyölle on jalostettu yhdenmukaisia käsitteitä, tavoitteita ja toimintatapoja Sitran kehittämishankkeissa.

- Sitra on laatinut osallisuusohjelman mallipohjan ja ehdotuksen, miten osallisuuden voi huomioida alueen hallintosäännössä.
- Sitran Uudet vaikuttamisen tavat -projektin osallisuuskokeilut hyvinvointialueilla käynnistyvät vuoden 2023 alkupuolella. Projektin II-vaiheessa on mukana yhdeksän hyvinvointialuetta.

Kolmella alueella (Satakunta, Päijät-Häme ja Keski-Suomi) jo valmistuneet osallisuusasiakirjat määrittelevät muiden teemojen ohessa järjestöyhteistyön reunaehdot ja periaatetasolla että konkreettisesti.

Osallisuus on teema, joka laajassa läpileikkaavuudessaan menee monessa kohdin päällekkäin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kanssa. Hyvinvointialueet voivat lähestyä yksittäistä ilmiötä joko hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tai osallisuuden näkökulmasta.

Järjestöille tärkeät hallintorakenteet: lähtökohdat

Hyvinvointialueiden toimintaa ohjaa **hallintosääntö**, jossa kuvataan organisaation rakenne ja määritellään eri hallintoelinten tehtävät. Tässä raportissa hyvinvointialueiden hallintoa on tarkasteltu ensisijaisesti vahvistettujen hallintosääntöjen kautta.

Hyvinvointialueiden **aluehallitus ja aluevaltuustot** ovat päätöksenteon tärkeimmät elimet. Niiden alaisuuteen on perustettu lautakuntia, jaostoja ja muita elimiä, joiden määrä, nimet ja tehtävät vaihtelevat alueittain. Lainsäädäntö edellyttää, että hyvinvointialueet perustavat vanhuksille, nuorille ja vammaisille omat **vaikuttamistoimielimet** osaksi hyvinvointialueen päätöksentekoa. Kuntien vanhusneuvostoissa ja vammaisneuvostoissa järjestöillä on vanhastaan ollut vahva edustus.

Päätöksenteon toimintaa voi kaikilla alueilla seurata hyvinvointialueiden avoimista **aineistopankeista**, joihin eri hallintoelinten pöytäkirjat tallennetaan. Lisäksi hyvinvointialueet tiedottavat ja uutisoivat toiminnastaan kotisivuillaan.

Järjestöille tärkeät hallintorakenteet: havainnot

Useilla alueilla on perustettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen keskittyvä lautakunta tai jaosto.

Yksittäisillä alueilla hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä on osoitettu myös henkilöstöorganisaation vastuulle. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vakituisista työvoimaresursseista (esim. hyte-koordinaattorit) on hyvinvointialueilla tehty suunnitelmia, mutta pääosin henkilöstöorganisaatiot ovat vasta muotoutumassa tältä osin. Valmisteluvaiheen projektimainen työote voi jatkua vielä vuoden 2023 alkupuolella.

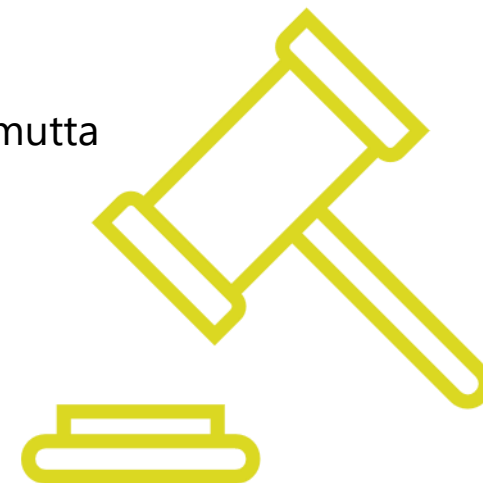
Seitsemän (7) aluetta on määritellyt hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteisen vastuutahon hallintosäännössään.

Vaikuttamistoimielimet on nimetty kaikilla hyvinvointialueilla.

Usealla alueella ne ovat jo aloittaneet toimintansa, ja kuusi (6) aluetta on julkaissut vaikuttamistoimielinten kokouspöytäkirjoja. Toisaalta monella alueella vaikuttamistoimielimet aloittavat toimintansa 1.1.2023.

Järjestöyhteistyölle tarkoitettu erityinen yhteistyöelin on määritelty neljän (4) alueen hallintosäännössä. Yhteistyöelimet on rinnastettu lakisääteisiin vaikuttamistoimielimiin.

Osa alueista on muulla tavoin muodostanut yhteyden alueelliseen järjestöyhteistyöelimeen (neuvottelukunnat, neuvostot, foorumit), mutta monella alueella jo vanhastaan toiminnassa olleen yhteistyöelimen suhde hyvinvointialueeseen on vielä auki.

Hyvinvointialuestrategia: lähtökohdat

Laki hyvinvointialueesta edellyttää, että **hyvinvointialueelle laaditaan hyvinvointialuestrategia, jossa määritellään hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteet**. Järjestämislaissa säädetään lisäksi, että hyvinvointialueen on laadittava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia osana hyvinvointialuestrategiaa.

Palvelustrategiassa hyvinvointialue asettaa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan alueen olosuhteet ja valtakunnallisesti asetetut palvelutavoitteet huomioiden.

Hyvinvointialueet ovat tulkinneet lakitekstiä eri tavoin strategioiden laadinnassa. **Osa hyvinvointialueista on hyväksynyt hyvinvointialuestrategian ja palvelustrategian yhtenä asiakirjana, osa laatii ne erillisinä.** Kaikilla hyvinvointialueilla strategiat nähdään laajana asiakirjojen kokonaisuutena. Hyvinvointialue- ja palvelustrategiaa täydentävät monet alemman tason asiakirjat, joissa strategista ajattelua "jalkautetaan" ja konkretisoidaan.

Järjestöjen näkökulmasta strategiat luovat hyvinvointialueiden kanssa tehtävän yhteistyön perustan palveluiden toteutukselle, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiselle sekä osallisuuden vahvistamiselle.

Hyvinvointialuestrategia: havainnot

Kaikki hyvinvointialueet ovat hyväksyneet hyvinvointialuestrategian, lukuun ottamatta Lapin hyvinvointialuetta, jonka on määrä viimeistellä se vuoden 2023 alussa.

Hyvinvointialuestrategiat vaihtelevat pituudeltaan suuresti. Lyhimmät ovat muutaman sivun asiakirjoja, pisimmissä on yli 40 sivua.

- Asiakirjoissa pitäydytään pääosin strategisella tasolla, jolloin päähuomion saavat arvot, missio ja visio sekä tavoitteiden painopisteet.

Hyvinvointialue- ja palvelustrategiaa täydentävät ja täsmentävät asiakirjat – mm. alastrategiat, palvelutasopäätökset, palveluverkkokuvaukset – ovat pääosin vielä työn alla.

- Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue laskee strategiakokonaisuuteen kuuluvan 16 erilaista strategiaa täydentävää asiakirjaa

Kaikki hyvinvointialueet näkevät strategiatyön prosessina. Hyvinvointialue- ja palvelustrategioiden toteutumista seurataan, ja tavoitteita tarkennetaan tarpeen mukaan.

- **Järjestöt nähdään strategioissa ennen kaikkea kumppaneina ja yhteistyötahoina, myös TKKI-toimijana. Yhteistyön ja sidosryhmien merkitystä korostetaan ylipäänsä kaikkien alueiden strategioissa.**
- **Useimmissa (palvelu)strategioissa sitoudutaan monituottajuusmalliin palvelutuotannossa.**

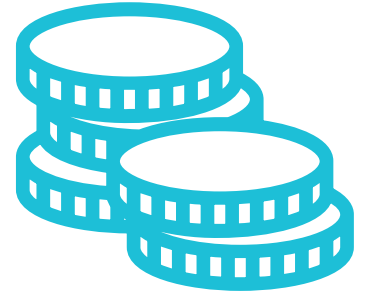
Järjestöavustukset: lähtökohdat

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä edellyttää, että hyvinvointialueet edistävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä. Käytännössä tämä tarkoittaa järjestöavustuksia, järjestöiden käyttöön tarjottavia tiloja sekä muuta tukea ja yhteistyötä.

Hyvinvointialueet ovat suunnitelleet avustusmallejaan omista lähtökohdistaan, mutta valmistelussa on tehty jonkin verran yhteistyötä alueiden kesken. Näin mallit eivät ole yhdenmukaisia, mutta avustusten nimikkeistä, myöntämiskriteereistä ja tavoitteista löytyy yhtäläisyyksiä.

Vuoden 2022 loppuun mennessä viisitoista (15) hyvinvointialuetta sai järjestöavustusmallinsa valmiiksi. Kaksi (2) aluetta päätti lykätä oman mallinsa toteutusta ja jakaa vuodelle 2023 järjestöavustuksia samalla tavoin kuin kunnat ovat aiemmin myöntäneet. Kolmella (3) alueella avustusmalli on vielä viimeisteltävänä. Järjestöavustusten hakuaika on monilla alueilla vuoden 2023 alussa. Eri avustustilajeilla on erilaisia hakuaikoja.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä edellyttää myös kunnilta vastaavaa tukea järjestöille, ja kaikilla hyvinvointialueilla myös kunnat jatkavat järjestöjen avustamista, mutta avustamista koskevalle työnjaolle ei ole muotoutunut yhtä valtakunnallista linjaa.

Järjestöavustukset: havainnot

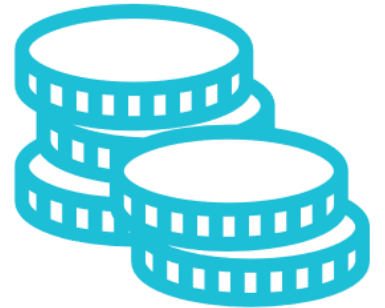
Rahallisten avustuslajien määrä vaihtelee aluekohtaisesti yhdestä kolmeen. Lisäksi tarjolla voi olla tukea, johon ei sisälly rahallista tukea.

Kaikilla alueilla avustusten yleisenä periaatteena on tukea yleishyödyllistä järjestötoimintaa, joka tukee, täydentää ja paikkaa hyvinvointialueiden palveluita sekä vastaa hyvinvointialueen strategisiin tavoitteisiin. Avustettava toiminta halutaan rajata selvästi erilleen liiketoiminnasta ja palvelutuotannosta.

Hyvinvointialueet toivovat avustettavan toiminnan vaikuttavan useamman kuin yhden kunnan alueella. Usein edellytyksenä on, että avustettavan toiminnan tulee olla avointa kaikille kohderyhmän edustajille hyvinvointialueella.

Kaikilla avustusmallinsa jo luoneilla hyvinvointialueilla on tarjolla kumppanuusavustus, eli tiivistä ja pitkäkestoista yhteistyötä tukeva avustusmuoto, joka useimmiten on kohdennettu STEAn, ELY-keskusten tai muiden toimijoiden tukeman järjestötoiminnan osarahoitukseksi.

Järjestön on omakohtaisesti selvitettävä, voiko se saada avustusta hyvinvointialueelta vai kunnalta.

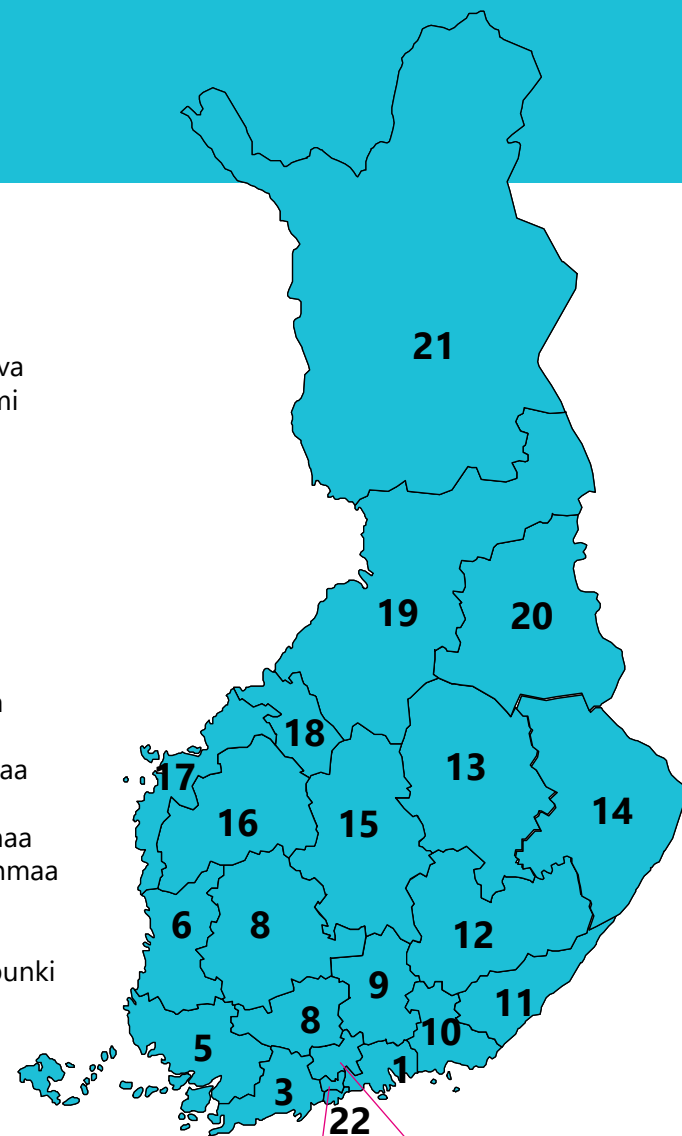

Tiedot hyvinvointialueittain

- Tarkastelu JÄRJESTÖNÄKÖKULMASTA
 - Monet teemoista laajoja kokonaisuuksia
 - Julkiset asiakirjat eivät välttämättä kerro keskeneräisten asioiden viimeisintä valmisteluvaihetta
- Hyte ja osallisuus
 - Hyvinvointialue- ja palvelustrategioiden valmistelun tilanne, sisältö pääpiirteissään
 - Keskeiset laaditut osallisuus- & hyte-asiakirjat, mallit ja ohjelmat (laajoista teemoissa voitu tehdä nostoja vain rajoitetusti)
- Rakenteet
 - Järjestöjen kannalta tärkeimmät hyvinvointialueen toimielimet, joiden toimintaa on määritelty hallintosäännössä
 - (Järjestöyhteistyötä tehdään alueilla myös muissa kanavissa)
- Järjestöavustukset
 - Tiivistelmä hyvinvointialueen järjestöavustuksia koskevista myöntämiskriteereistä, hakuohjeista ja avustuslajeista

Hyvinvointialueet

1. Itä-Uusimaa
2. Keski-Uusimaa
3. Länsi-Uusimaa
4. Vantaa ja Kerava
5. Varsinais-Suomi
6. Satakunta
7. Kanta-Häme
8. Pirkanmaa
9. Päijät-Häme
10. Kymenlaakso
11. Etelä-Karjala
12. Etelä-Savo
13. Pohjois-Savo
14. Pohjois-Karjala
15. Keski-Suomi
16. Etelä-Pohjanmaa
17. Pohjanmaa
18. Keski-Pohjanmaa
19. Pohjois-Pohjanmaa
20. Kainuu
21. Lappi
22. Helsingin kaupunki

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Hyvinvointialuestrategia on **hyväksytty aluevaltuustossa 1.11.2022**. Strategiassa määritellään hyvinvointialueen visio, arvot ja kriittiset menestystekijät.

Lisäksi menestystekijöiden toteuttamiselle ja edistämiseksi yksilöidään mittareita ja toimenpiteitä. Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa nimetään voimavaraksi osallisuuden edistämisessä.

Palveluiden järjestämisessä hyödynnetään monituottajamallia, jossa niin ikään odotetaan tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Strategiatyö jatkuu muun muassa palvelustrategian ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelulla.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Hyvinvointialueelle ollaan laatimassa osallisuussuunnitelmaa.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Kehittäminen ja yhteistyölautakunta linjaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaatiman yhteistyön suunnittelua ja koordinointia hyvinvointialueen kuntien, kolmannen sektorin ja erikoissairaanhoidon kanssa.

Lautakunta päättää myönnettävien yleisten avustusten periaatteista ja menettelytavoista sekä jakamisesta määrärahojen puitteissa. Valmistelussa **järjestöjen kumppanuuspöytä** hyvinvointialueen ja järjestöjen yhteistyöelimeksi.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

X

Avustettava toiminta

X

Hakuaika

X

Avustuslajit

X

#ihmisensoite

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Keski-Uudenmaan hyvinvointialuestrategia ja palvelustrategia on hyväksytty yhtenä asiakirjana aluevaltuustossa 8.12.2022. Järjestömaininnat jäävät asiakirjassa niukoiksi. Järjestöyhteistyölle luodaan kuitenkin pohjaa strategian yhteistyötä ja kumppanuutta korostavilla arvo- ja painopistemäärittäyksillä, samoin ennaltaehkäisevää toimintaa korostavilla painotuksilla. Kolmas sektori mainitaan palvelutuotannon monituottajuusmallin kokonaisuudessa. Palvelustrategiaa konkretisoiva palvelujen verkostosuunnitelma on valmisteltavana (esillä palveluiden järjestämisen lautakunnassa 23.11.2022), tavoitteena on saada se hyväksyttäväksi 2/2023.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen osallisuuden edistämisessä perustana on aiemman sote-kuntayhtymän **osallisuusohjelma vuosille 2020-2025**. Keski-Uusimaa on mukana Sitran **Asukasosallistuminen hyvinvointialueilla** -kokeilun II-vaiheessa. Sote-yhtymän **alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2020-2025** määrittelee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen saralla muiden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön suuntaviivoja. Hyvinvointialueen **alueellisessa opiskeluhuoltosuunnitelmassa 2023-2025** järjestöt mainitaan mahdollisena yhteistyötahona. Järjestöjen näkökulmasta erityisen tärkeä yhdyspinta hyvinvointialueeseen on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen allianssi eli **hyte-allianssi kumppanuusmalli**.

Kehittämishankkeena käynnistynyt kumppanuusmalli luo hyvinvointialueella yhteyksiä järjestötoiminnan ja eri palvelualueiden välille. Sen puitteissa on määritelty yhteistyön käytänteitä (toimintatavat, yhdyshenkilöt) ja kuvattu yhteisiä asukaspolkuja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yli 20 eri aiheessa. Polut tarjoavat terveys- ja hyvinvointitietoa sekä opastavat asukkaita niin järjestötoiminnan kuin palveluiden piiriin. Kumppanuusmallissa on mukana yli 30 järjestöä. Kumppanuusmallin tärkeänä työskentelytapana ovat ilmiötyöpajat, joissa eri tahojen kanssa hahmotetaan monimutkaisia ja poikkihallinnollisia ilmiöitä, pyrkien samalla luomaan eri toimijoiden voimavarat yhdistäviä ratkaisuja ongelmiin.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue: rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Kehittämisen- ja tulevaisuuslautakunnan vastuulle on annettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategiset tehtävät.

Palvelujen järjestämisen lautakunta vastaa muun muassa palveluiden alueellisen yhdenvertaisuuden toteutumisesta, ja se huolehtii palveluketjujen kokonaisuuksien yhteensovittamisesta eri organisaatioiden toimijoiden kesken.

Hyte-allianssilla on keskeinen rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, erityisesti järjestöyhteistyön koordinoinnissa (ks. Hyte ja osallisuus). Allianssille on organisaatiossa nimetty vastuuhenkilö.

Keski-Uudenmaan järjestöneuvottelukunta on aloittanut toimintansa 2022. Hyvinvointialueella oma edustaja järjestövetoisessa järjestöneuvottelukunnassa. Järjestöneuvottelukunnan on määrä olla elin, jonka kautta järjestöt osallistetaan hyvinvointialueen ja järjestökentän välisiin vuotuisiin hyte-neuvotteluihin.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Kehittämisen- ja tulevaisuuslautakunta on hyväksynyt järjestöjen avustamisen periaatteet 26.10.2022. Valmistelussa tarkentavat kriteerit, seurantalomakkeet ja hakemisessa käytettävä alusta.

Avustettava toiminta

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen järjestöavustusten perusta on hyte-allianssin **kumppanuusmallissa**. Kumppanuudessa järjestötoiminta kytketään sopien hyvinvointialueen asiakas/potilasprosesseihin tai asukaspolkuihin. Kumppanuus on tarjolla kaikille yhdistyksille, joiden toiminta palvelee hyvinvointialueen tavoitteita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Järjestötoiminnan kohdentumista palveluihin määritellään hyte-allianssin ilmiötyöpajoissa.

Hakuaika

Avustuksiin on jatkuva haku. Avustuksiin liittyvien tarkentavien kriteerien ym. on määrä valmistua 1/2023.

Avustuslajit

Hyvinvointialue avustaa järjestöjä tekemällä järjestöjen kanssa **kumppanuussopimuksia**, joissa hyvinvointialueella joko on omarahoitusosuus tai sitä ei ole. Molemmissa vaihtoehdoissa kumppanuussopimuksen piiriin tuleva toiminta voi olla esimerkiksi STEA-rahoitteista järjestötoimintaa (tai vastaavat ulkoiset rahoitukset, esim ESR, Uudenmaanliitto). Kumppanuussopimusten piiriin tulevan toiminnan tulee olla Hyte-allianssi kumppanuusmallin tavoitteiden mukaista. Hyvinvointialueen tuki on aina täydentävää julkista rahoitusta. Omarahoitusosuuksellisiin kumppanuussopimuksiin ei ole hakua, vaan ne neuvotellaan aina erikseen (Hyte-allianssi kumppanuusmallin kriteerit). Avustusperustaiset kumppanuussopimukset tehdään aina harkinnanvaraisesti yhteisen sopimisen perusteella. **Euromääräisiä toiminta-avustuksia** voi hakea yksittäinen järjestö tai useampi järjestö yhdessä. Avustuksia myönnetään toimintaan, joka palvelee koko hyvinvointialueen asukkaita tai alueen sote-palvelualueen asiakkaita heidän palvelutarpeiden mukaisesti. Toiminta, jolle avustusta haetaan vastaa Hyte-allianssissa sovittuihin painopisteisiin ja edellyttää ilmiöpajoissa tehtyä yhteistä suunnittelua. Ilmiöpajatyöskentelyyn perustuen haku on jatkuva. Hyvinvointialue avustaa järjestöjä tarjoamalla **toimitilojaan maksutta järjestöjen käyttöön** silloin kun toiminta toteuttaa avustamisen periaatteita ja Hyte-allianssi kumppanuusmallin tavoitteita. Toimitilojen käyttöön liittyvät sopimukset tehdään aina harkinnanvaraisesti yhteisen sopimisen perusteella. Lisäksi kumppanuuden puitteissa voidaan tehdä viestinnällistä yhteistyötä, käynnistää kokeiluja, sopia asukkaiden ohjaamisesta järjestötoiminnan piiriin tai asiantuntija-avun antamisesta.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Hyvinvointialuestrategia **hyväksytty aluevaltuustossa 25.10.2022**. Strategiatyö jatkuu palvelustrategian ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen sekä strategian mittareiden valmistelulla vuoden 2023 aikana.

Hyvinvointialuestrategiassa määritetään hyvinvointialueen arvot ja strategiset tavoitteet.

Asukkaiden ja asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen on yksi päätavoitteista. Myös yhteistyöhön kiinnitetään strategiassa huomiota.

Toiminnassa aiotaan tukeutua monialaiseen yhteistyöhön, jonka piiriin halutaan myös järjestöt. Tavoitteena on "saumaton yhteistyö" kolmannen sektorin ja kuntien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Järjestöjen (ja yritysten) palvelutuotanto nähdään strategiassa tärkeänä osana palveluvalikoimaa. Yhteistyön ja kumppanuuden rakenteita halutaan yleisesti ottaen vahvistaa.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Hyvinvointialueen osallisuusohjelma laaditaan vuoden 2023 aikana.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Aluehallitus vastaa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisestä ja niitä koskevien periaatteiden määrittelystä.

Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnalla on laaja tehtäväkenttä. Se seuraa ja arvioi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, kestävän kehitystä ja kuntayhteistyötä. Lautakuntaa vastaa myös palveluiden strategisesta kehittämisestä ja yleisemmin hyvinvointialueen tutkimus-, kehittämis-, koulutus- ja innovaatiotoiminnan edistämisestä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä lautakunnan tulee seurata ja arvioida hyvinvointialueen toiminnan yhteen sovittamista kuntien ja kolmannen sektorin toimintaan, ja lautakunta hyväksyy avustusten myöntämisen periaatteet sekä vastaa avustusten myöntämisestä määrärahojen puitteissa.

Järjestöneuvottelukuntaa valmistellaan hyvinvointialueen järjestöyhteistyörakenteeksi.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Aluehallitus päättänyt 10.10.2022 jakaa vuodelle 2023 järjestöavustuksia kuntien aiempien vuosien käytäntöjen mukaisesti. Hyvinvointialueelle laaditaan oma järjestöavustusmalli talvella 2022–2023.

Avustettava toiminta

-

Hakuaika

-

Avustuslajit

-

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Hyvinvointialuestrategia on **hyväksytty aluevaltuustossa 22.11.2022**. Palvelustrategia on sovitettu osaksi hyvinvointialuestrategiaa. Hyvinvointialuestrategiassa määritellään arvot, missio, visio ja palvelulupaus. Rohkeus on yksi hyvinvointialueen arvoista, ja sitä kuvataan järjestöyhteistyön kautta: hyvinvointialue aikoo uudistaa toimintaansa yhdessä järjestöjen ja yritysten kanssa rohkeasti ja ennakoiden.

Kumppanit ja sidosryhmät nostetaan tärkeiksi yhteistyötahoksi niin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä kuin palvelutuotannossa, koska yhteistyön odotetaan edistävän ennaltaehkäisevää toimintaa ja asiakaslähtöisyyttä.

Strategiassa todetaan, että asukkaiden hyvinvointia vahvistavat ennalta ehkäisevät toimet paikantuvat pääosin palvelujärjestelmän ulkopuolelle, minkä vuoksi toiminnassa on haettava yhteistyötä mm. järjestöjen kanssa. Osallisuuden edistämisessä järjestöt nähdään tärkeinä yhteistyötahoina esimerkiksi erilaisten asukastai asiakastilaisuuksien järjestämisessä. Strategian yleisiä päätavoitteita tarkennetaan 23 alatavoitteella, joista kolmessa (osallistumismahdollisuudet, hyte, yksityinen palvelutuotanto) järjestöt mainitaan suoraan. Alatavoitteille määritellään mittarit, lähtötaso ja tavoitetaso 2025.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Osallisuusohjelma ollut esillä lähidemokratia- ja osallisuuslautakunnassa 8.12.2022, annettu palautetta ohjelman viimeistelyä varten. Osallisuusohjelman valmistelussa suunniteltu osallisuutta koordinoivia rakenteita sekä osallisuuden tavoitteita, menetelmiä ja seuranta. Järjestöt määritelty keskeiseksi kumppaniksi sidosryhmäosallisuuden koordinoinnissa. Hyvinvointialuestrategian mukaan vuoden 2023 aikana tullaan laatimaan lisäksi toimialakohtaiset osallisuussuunnitelmat, joissa määritellään konkreettisia toimenpiteitä ja aikatauluja.

Hyvinvointisuunnitelma laaditaan keväällä 2023, sen yhteydessä huomioidaan myös kulttuurihyvinvointi.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Aluehallitus päättää järjestöavustusperiaatteiden hyväksymisestä ja avustusten myöntämisestä lähidemokratia- ja osallisuuslautakunnan ehdotuksen pohjalta.

Lähidemokratia- ja osallisuuslautakunnan tehtävänä on mm. edistää hyvinvointia ja terveyttä sekä turvallisuutta ja koordinoida hyvinvointialueen järjestöyhteistyötä. Se päättää avustushaun avaamisesta ja laatii aluehallitukselle ehdotuksen avustusten myöntämisestä.

Valmistelussa **suunniteltu erillistä järjestöyhteistyön koordinaatioryhmää** hyte- ja osallisuusrakenteiden osaksi. Lisäksi **harkinnassa järjestöneuvottelukunta ja kumppanuuspöytä**.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Aluehallitus hyväksyi järjestöavustusten periaatteet 5.10.2022. Lähidemokratia- ja osallisuuslautakunta hyväksyi tarkentavat kriteerit 8.11.2022.

Avustettava toiminta

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue tukee avustuksilla yleishyödyllistä, sosiaali- ja terveydenhuoltoa tukevaa tai täydentävää toimintaa, joka siten edistää Vantaan ja Keravan alueen ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. Tukemisella ja täydentämisellä tarkoitetaan hyvinvointialueen palveluketjujen ja -kokonaisuuksien vahvistamista ja monipuolistamista yleishyödyllisellä toiminnalla. Toiminnan on oltava hyvinvointialueen arvojen mukaista ja sen strategisia tavoitteita palvelevaa. Avustuksia myönnetään Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella toimiville rekisteröidyille, yleishyödyllisille yhdistyksille ja muille yhteisöille tai toispaikkakuntalaisille rekisteröidyille, yleishyödyllisille yhdistyksille ja yhteisöille, mikäli niiden avustettava toiminta kohdistuu keravalaisiin ja vantaalaisiin.

Hakuaika

Avustukset haettavissa 24.11.2022–22.12.2022.

Avustuslajit

Eri avustuslajeihin kohdistuvia yleisiä vaatimuksia:

Avustuksen saajalla tulee olla käytössä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntemusta, ja saajan tulee lisäksi osoittaa näyttöä kohderyhmälle suunnatusta vaikuttavasta toiminnasta ja kohderyhmän osallistamisesta toiminnan kehittämiseen. Avustettavan toiminnan tulee kohdistua haavoittuviin ryhmiin.

Toiminta-avustukset on tarkoitettu sosiaali- ja terveydenhuoltoa tukevan toiminnan järjestämisen kuluihin. Avustuksen kuluina hyväksytään hakemuksessa olevat toiminnasta aiheutuvat kustannukset, kuten palkkakulut sekä yksilö- ja ryhmätoiminnasta aiheutuvat kustannukset. Avustuksella voi kattaa myös yleiskuluja, kuten vuokra- tai puhelinkuluja ja toiminnan järjestämiseen liittyviä aineiston hankintakuluja.

Kumppanuusavustuksia voivat saada yhdistykset ja yhteisöt seuraavin ehdoin:

- Toiminta vahvistaa erityisen vaikuttavalla tavalla hyvinvointialueen asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvointia ja toiminnan puuttuminen huonontaa selkeästi kohderyhmän selviytymistä arjesta.
- Toiminta tukee merkittäväällä tavalla hyvinvointialueen omaa palvelutuotantoa eikä hyvinvointialue itse tuota vastaavaa palvelua.
- Avun ja tuen saajat tulevat toimintaan hakeutuen itse toiminnan piiriin ja / tai sosiaali- ja terveystoimen ohjaamina.
- Toimintaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.
- Toimijalla on vapaaehtoistoimijoiden lisäksi myös palkattua henkilöstöä.

Avustuksen kuluina hyväksytään hakemuksessa olevat toiminnasta aiheutuvat kustannukset, kuten palkkakulut sekä yksilö- ja ryhmätoiminnasta aiheutuvat kustannukset. Avustuksella voi kattaa myös yleiskuluja, kuten vuokra- tai puhelinkuluja ja toiminnan järjestämiseen liittyviä aineiston hankintakuluja. Valittujen toimijoiden kanssa tehdään mahdollisesti kumppanuussopimus.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Hyvinvointialuestrategia on hyväksytty aluevaltuustossa 21.9.2022. Se määrittää hyvinvointialueen arvot, mission ja tavoitteet tiivistetysti pitkällä aikavälillä. Yhteistyötä, kumppanuutta, verkostoja ja muiden toimijoiden tärkeyttä korostetaan korostetaan useissa eri tavoitteissa. Verkostot ja kumppanuudet – kolmas sektori niihin sisältyen – määritellään kiinteäksi osaksi hyvinvointialueen toimintaa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyön muiden toimijoiden kanssa odotetaan vahvistavan hyvinvointialueen toiminnan vaikuttavuutta. Tarkemmin palvelutasolle kohdentuva palvelustrategia valmistuu 2023.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Varsinais-Suomen järjestöystävällisen hyvinvointialueen toimintamalli valmistui vuoden 2021 lopulla hyvinvointialueen ja järjestöjen avuksi yhteistyön suunnitteluun ja toteutukseen. Suunnitelmassa on 9-kohtainen tarkistuslista, johon kirjattuja toimintatapoja, toimenpiteitä ja periaatteita noudattamalla yhteistyöstä kehitetään.

Varsinais-Suomen alueellinen hyvinvointikertomus 2021 on laadittu osana hyvinvointialuevalmistelua keväällä 2022, johon koottu laajasti tietoa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilasta, myös järjestönäkökulmasta. Hyvinvointikertomus luo alueelle yhteisen tilannekuvan väestön palvelutarpeista. Hyvinvointisuunnitelma määrää laatia keväällä 2023.

Hyvinvointialueen **osallisuusohjelma** on valmisteltavana, tavoitteena saada se valmiiksi kevään 2023 aikana.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Aluehallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto päättää järjestöavustusten myöntämisestä sekä edistää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Muutenkin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiat ovat laajasti jaoston tehtäväkentässä, ja jaosto toimii järjestämislain mukaisena hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona.

Hyvinvointialuevalmistelussa on toiminut **alueellinen hyte-työryhmä**, jossa on ollut 9 aihe- tai ilmiökohtaista alaryhmää. Yksi alaryhmistä on keskittynyt järjestöyhteistyöhön, yksi osallisuuteen. Henkilöstöorganisaatiossa Järjestämisen palvelut -tulosalue huolehtii mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä yhteistyöstä kuntien ja järjestöjen kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, myös järjestö-avustukset tehtävissä.

Hyvinvointialue on perustanut **monikulttuurisuusneuvoston** eri kieli- ja kulttuuriryhmien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Aluehallitus on hyväksynyt järjestöavustusten periaatteet 14.6.2022 ja tarkentavat hakuohjeet 25.10.2022.

Avustusten kokonaissumma 2,3 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialue on antanut STEA-rahoitushakemuksiin järjestökohtaiset lausunnot (aluehallitus 27.9.2022).

Avustettava toiminta

Hyvinvointialue avustaa niitä yhdistyksiä ja yhteisöjä, joiden toiminta tukee ja täydentää hyvinvointialueen lakisääteistä tehtävää eli sosiaali- ja terveyspalveluita ja pelastuspalveluita. Avustusta voidaan myöntää Varsinais-Suomessa toimiville rekisteröidyille yhdistyksille ja yhteisöille, niiden yleishyödyllistä toimintaa varten.

Toiminnasta tulee olla näyttöä vähintään yhden vuoden ajalta, joka tulee osoittaa pöytäkirjojen tai tilinpäätöksen avulla. Järjestö voi toteuttaa avustettavaa toimintaa vain yhden kunnan alueella, mutta varsinaissuomalaisella henkilöllä tulee kotikunnasta riippumatta olla mahdollisuus osallistua järjestön toimintaan.

Hakuaika

Avustushaku ollut 27.10. – 11.11.2022.

Avustuslajit

Avustukset jakautuvat toiminta-avustuksiin sekä kumppanuusavustuksiin. Lajien avustusperiaatteet ja avustusehdot ovat yhteneväiset. Avustusehdoissa määritellään avustuksen käyttöä ja valvontaa, kirjanpitoa sekä myöntämis- ja maksatuskäytäntöjä.

Toiminta-avustuksia voidaan myöntää yhdistyksien ja yhteisöjen säännöllisen toiminnan tukemiseen, tai harkinnanvaraisesti myös häiriötilanteisiin liittyvään toimintaan. Toiminta-avustusten haku on kerran vuodessa. Järjestön toiminnan ja kohderyhmän perusteella toiminta-avustusten piiriin kuuluvat:

- Potilasjärjestöjen kohderyhmilleen tarjoama toiminta
- Lastensuojeluun kiinteästi kuuluva toiminta
- Mielenterveys- ja päihdepalveluihin kiinteästi kuuluva toiminta
- Vammaispalveluihin kiinteästi kuuluva toiminta
- Ikääntyneiden palveluihin kiinteästi kuuluva toiminta
- Muu SOTE-palvelutuotantoa turvaava toiminta
- Aluepelastuslaitoksen myöntämät avustukset (VAPEPA, Meripelastus)

Kumppanuusavustuksilla hyvinvointialue sitoutuu pitkäjänteiseen yhteistyöhön keskeisten yhteistyökumppanien kanssa. Tavoitteena on kehittää yhdessä varsinaissuomalaisien sosiaali- ja terveyspalveluita ja/tai hyvinvointia ja terveyttä tukevia toimintoja. Kumppanuusavustuksilla on samat kriteerit kuin toiminta-avustuksilla, mutta niillä tuetaan toimintaa, jonka perusrahoitus tulee esimerkiksi STEAlta tai ESR-hankerahoituksena ELY-keskukselta. Hyvinvointialueen avustus toimii tällöin toiminnan täydentävänä julkisena rahoituksena. Kumppanuusavustuksissa noudatetaan neuvottelu- ja sopimusmenettelyä, jonka tavoitteena on useamman vuoden sopimus ja yhteistyö.

Hyvinvointialue voi antaa toiminta-avustuksena hallinnoimiaan, omistamiaan tai vuokraamiaan, **tiloja maksutta järjestöjen käyttöön**. Näin riippumatta siitä, avustaako hyvinvointialue tai kunta muutoin järjestöä taloudellisesti.

Satakunnan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Aluevaltuusto hyväksynyt hyvinvointialuestrategian 19.12.2022. Se sisältää myös palvelustrategian. Hyvinvointialueen toiminnan tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit tulevat tarkentumaan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämissuunnitelmassa, pelastustoimen palvelutasopäätöksessä ja muissa suunnitelmissa/ohjelmissa.

Hyvinvointialuestrategiassa määritellään neljä arvoa, joiden alle on eritelty yhteensä 12 strategista periaatetta linjaamaan toimintaa. Kolmas periaate korostaa kumppanuuksien tärkeyttä hyvinvointialueen toiminnassa. Kuudentena periaatteena on palveluiden järjestäminen eri asiakasryhmille yhteistyössä järjestöjen (ja muiden toimijoiden) kanssa. Sen toteuttamisessa painotetaan toimintamallien ja yhteistyörakenteiden rakentamista. Palveluiden tuottamista linjaavan seitsemännen strategisen periaatteen toteutuksessa korostetaan monituottajuutta. Johtamis- ja toimintamallien kehittämisessä pyritään luomaan toimintamallit yhteiskehittämiselle ja sidosryhmien osallistumiselle.

Strategiassa on määritelty strategisille periaatteille myös indikaattoreita. Yhteistyötä korostavan periaatteen indikaattoreiksi nimetään muun muassa:

- Hyvinvointialueen oman palvelutuotannon, yksityisen palvelutuotannon, palvelusetelien sekä järjestöjen tuottamien palveluiden osuus ja kehitys
- Asiakasraatien sekä kokemusasiantuntijoiden määrä ja aktiivisuus.
- TEA viisari: kuntien hyte-työn aktiivisuus

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Satakunnan osallisuusohjelma (Osallisuus Satakunnassa –asiakirja) on julkaistu tammikuussa 2022. Asiakirjassa tarkastellaan osallisuutta laajasti eri näkökulmista hyvinvointialueen toiminnassa. Lähtökohtatilanteen kartoituksesta edetään kymmeneen toimenpide-ehdotukseen vuosille 2022–2023. Järjestöt nostetaan esiin monessa kohdin. Järjestötoimintaan osallistuminen on asukkaille tärkeä osallisuuden väylä. Järjestöjen vertaistukitoiminta tunnistetaan kokemustoiminnan ja kokemusasiantuntijatoiminnan yhdeksi peruskiveksi. Hyvinvointialueella osallisuus ymmärretään myös organisaatioiden osallisuutena, ja hyvinvointialueen kumppanuusmalli kolmannen sektorin kanssa nähdään osaltaan tärkeänä osallisuusasiakirjana. Satakunnan järjestöjen neuvottelukunta nimetään tärkeäksi osallistumisen kanavaksi järjestöjen, hyvinvointialueen ja kuntien välisiin keskusteluihin. Järjestöjen kohtaamispaikkatoiminta nähdään tärkeänä kanavana esimerkiksi päihdesairaille ihmisille. Asiakirjan toimenpide-ehdotuksissa on monia järjestöille tärkeitä kohtia (kumppanuusmallin luominen, järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen, vaikuttamistoimielinten vaikutusmahdollisuudet).

Satakunnan hyvinvointialueen ja 3. sektorin kumppanuusmalli -asiakirja sisältää ehdotukset toimintatavoiksi, sisällöiksi sekä yhteistyötä edistäviksi toiminta-alustoiksi hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin (järjestöjen ja seurakuntien) välillä. Järjestötoimintaa on tarkasteltu kaksijakoisesti: 1) hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä ja 2) sote-palveluja tukevissa tehtävissä. Asiakirja on julkaistu 12/2021.

Satakunnan hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Aluehallitus päättää järjestöavustusten kohdentamisesta.

Toimielinrakenteessa lautakunnat muodostetaan elinkaariajattelun mukaisesti. Lautakuntien päätehtävät liittyvät palveluihin (9/2022). Lakisääteisten vaikuttamistoimielinten rinnalla on **elinvoima- ja yhteistyöneuvottelukunta**.

Aluehallitus on perustanut 12.12.2022 **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimikunnan** vuosille 2023-2025. Sen tehtäviin kuuluvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteiset neuvottelut, ja neuvottelukunta toimii lain edellyttämänä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona.

Henkilöstöorganisaatiossa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on **Strategia ja järjestäminen – vastuualueen** (esikunta) tehtävissä. Sen alaisuuteen muodostetaan hyte-yksikkö, jonka johtajan virka (hyte-johtaja) on perustettu 2.12.2022. Johtaja johtaa ja kehittää hyte-työtä ja toimii hyte-työn yhdyshenkilönä yhteistyötahoille.

Satakunnan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Aluehallitus päättänyt 24.10.2022, että hyvinvointialue avustaa vuonna 2023 kuntien avustamia järjestöjä, sen mukaisesti miten kunnat ovat merkinneet avustuksia hyvinvointialueelle siirtyviksi määrärahoiksi. Avustukset maksetaan järjestöille viimeistään 5/2023. Hyvinvointialueen varsinainen avustusmalli luodaan vuoden 2023 aikana ja otetaan käyttöön 2024.

Avustettava toiminta

-

Hakuaika

-

Avustuslajit

-

Kanta-Hämeen hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Aluevaltuusto on hyväksynyt hyvinvointialuestrategian 13.12.2022. Strategiassa määritellään hyvinvointialueen toimintaa ohjaavat arvot ja toiminnan painopisteet sekä annetaan "arvolupaukset". (Hyvinvointialuestrategiaa ei ole asiakirjana julkaistu 12/2022). Seuraavaksi valmistellaan strategiakartta, joka nivoo yhteen strategian painopisteiden ja valtakunnallisten tavoitteiden toteuttamisen.

Palvelustrategia laaditaan keväällä samaan aikaan luotavan talouden tasapainotusohjelman kanssa. Palvelustrategia nähdään kokonaisuutena, joka koostuu useista hyvinvointialueen toimintaa pitkällä tähtäimellä ohjaavista dokumenteista.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Kanta-Hämeen **alueellinen hyvinvointisuunnitelma** 2021–2024 on laadittu vuonna 2021 maakuntaliiton johdolla, mutta hyvinvointialueen perustaminen huomioiden. Järjestötoiminta huomioidaan suunnitelmassa eri näkökulmista. Osallisuus on nostettu hyvinvointisuunnitelman yhdeksi painopisteeksi. Järjestöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin kiinnitetään huomiota. Lisäksi järjestöt ja niiden toiminta mainitaan useiden osallisuuden toimenpiteiden todentumisen seurannan yhteydessä.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Aluehallitus päättää hyvinvointialueen avustusten myöntämisperiaatteista ja avustuksista, jotka eivät kuulu muun hyvinvointialueen viranomaisen toimivaltaan. Hallintosäännössä määritellään yleisesti menestyksellisen johtamisen yhdeksi edellytykseksi hyvä yhteistyö eri sidosryhmien, mukaan lukien järjestöjen, kanssa.

Terveysten ja toimintakyvyn edistämisen lautakunnan, elämäntarkkailulautakunnan ja turvallisuuslautakunnan yleistehtävinä mm. edistää osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä edistää asioiden tuloksellista valmistelua ja hyvinvointialuestrategian toteuttamista asukkaiden ja eri sidosryhmien kanssa käytävällä vuoropuhelulla.

Vuodiksi 2023-2024 on päätetty perustaa **integraatiovaliokunta**, jonka tehtäviin palveluiden yhteensovittamisen lisäksi tulee kuulumaan asiakas- ja asukaspalautteen seuranta. Henkilöstöorganisaatiossa sosiaali- ja terveysjohtajan yhtenä tehtävänä vastata yhdyspinnoista alueen kolmannen sektorin toimijoihin. Lautakuntien toiminta pääsee vauhtiin vuoden 2023 alussa.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Aluehallitus on päättänyt hyvinvointialueen järjestöjen toimintaedellytysten tukemisen ja järjestöavustusten periaatteista 20.12.2022.

Avustettava toiminta

Hyvinvointialue voi avustaa rekisteröityjä yleishyödyllisiä yhdistyksiä ja säätiöitä, joiden tehtävänä on terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin ja/tai turvallisuuden edistäminen. Avustuksille on määritelty yhteensä 13 periaatetta, joissa ehtoja tarkennetaan mm. seuraavasti:

- Avustettavan toiminnan tulee palvella koko hyvinvointialueen asukkaita tai useamman hyvinvointialueelle sijoittuvan kunnan asukkaita. Toimintaan tulee olla mahdollista osallistua yhdenvertaisesti kotikunnasta riippumatta. Avustuksen hakijan tulee määritellä toiminnan kohderyhmä. Avustettavan toiminnan tulee olla kaikille kohderyhmän edustajille avointa.
- Avustuskelpoiset hakijat voivat hakea avustuksia yhdessä ja toteuttaa toimintaa yhteisvastuullisesti.
- Avustuksen hakijalta edellytetään omarahoitusosuutta tai muuta aktiivista panosta (esim. vapaaehtoistyötä) toiminnan järjestämiseksi
- Avustusta ei voida myöntää, mikäli avustamisesta aiheutuu markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia.

Avustushakemusten arviointiin on laadittu pisteytystaulukko.

Hakuaika

Alkuvuodesta 2023.

Avustuslajit

Hyvinvointialueen avustukset jakaantuvat kolmeen avustuslajiin: toiminta-avustukset, kumppanuusavustukset ja kerta-avustukset.

Toiminta-avustusta voidaan kohdentaa pysyväisluonteisempaan tai uutta käynnistävään toimintaan, joka vastaa hyvinvointialueen asukkaiden hyvinvoinnin vajeisiin.

Kumppanuusavustukset kohdennetaan niille keskeisille yhteistyökumppaneille, joiden kanssa hyvinvointialue tekee kiinteästi yhteistyötä. Kumppanuusavustuksilla hyvinvointialue sitoutuu pitkäjänteiseen yhteistyöhön ja neuvottelevaan avustamiseen.

Hyvinvointialue voi kumppanuusavustuksella harkinnan mukaan tukea toimintaa, johon hakija hakee joko hankeavustusta tai kohdennettua toiminta-avustusta Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus STEA:lta tai ESR-hankerahoitusta ELY-keskukselta. Hyvinvointialueen avustus toimii näin toiminnan täydentävänä julkisena rahoituksena. Hyvinvointialue neuvottelee kumppanuusavustuksesta hakijan kanssa erikseen ja pyrkii ulottamaan myönnettävän avustuksen koko STEA-avustuksen tai ESR-rahoituksen ajalle. Kumppanuuksissa on jatkuva haku rahoitushakuaikataulujen mukaisesti sekä hyvinvointialueen talousarviossa päätettyjen määrärahojen puitteissa.

Kerta-avustusta hyvinvointialue voi myöntää toimintaan, jolla vastataan toimintaympäristössä ja/tai kohderyhmän tarpeissa tapahtuneeseen äkilliseen, ajankohtaiseen muutokseen. Kerta-avustusta voi hakea ympäri vuoden.

Toimitiloihin kohdentuvat avustuksista tehdään vielä erillinen päätös aluehallituksessa.

Pirkanmaan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Hyvinvointialuestrategia on hyväksytty aluevaltuustossa 5.12.2022. Hyvinvointialuestrategia määrittelee mission, visiot, arvot ja toiminnan pitkän aikavälin strategiset tavoitteet. Hyvinvointialueella on tavoitteissaan neljä ”kärkiteemaa”, joista toinen on ”yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut”. Sen toteuttamiseksi hyvinvointialue aikoo panostaa järjestöyhteistyöhön ennaltaehkäisyssä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Lisäksi samaa kärkiteeman toteutumista edistetään hyödyntämällä monituottajuutta ja monikanavaisia palvelumalleja. Neljännessä kärkiteemassa (”Yhdessä yhteentoimiva hyvinvointialue”) asetetaan tavoitteeksi, että hyvinvointialue on arvostettu yhteistyökumppani ja aktiivinen verkostoituja.

Palvelustrategia on osa hyvinvointialuestrategiaa. Palvelustrategia sisältää lain sosiaali – ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet ja palveluiden tuottamisen yleiset periaatteet sekä kuvaa Pirkanmaan periaatteet palveluiden saatavuudelle ja saavutettavuudelle sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiselle. Palvelustrategian konkreettiset toimenpiteet tarkentuvat ja täydentyvät strategian toimeenpano-ohjelmassa sekä hyvinvointialueen muissa ohjelmissa.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Pirkanmaan hyvinvointialueen osallisuusohjelmaa valmistellaan. Siinä rakennetaan kokonaiskuva osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä määritellään osallistumiseen liittyvät tavoitteet ja periaatteet. Lisäksi ohjelmassa kuvataan, kuinka osallistuminen käytännössä tuodaan osaksi suunnittelua ja päätöksenteon rakenteita.

Pirkanmaa on mukana Sitran **Asukasosallistuminen hyvinvointialueilla** -kokeilun II-vaiheessa.

Pirkanmaan hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Aluehallituksen alaisuudessa on neljä jaostoa. Niistä **asiakkuus- ja laatujaoston** tehtävänä on mm. päättää järjestöavustusten myöntämisestä, sekä valmistella osallisuusohjelma ja seurata sen toteutumista.

Henkilöstöorganisaatiossa **integraatiojohtaja** vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön johtamisesta.

Pirkanmaan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Järjestöavustusmalli on hyväksytty aluehallituksessa 24.10.2022. Asiakkuus- ja laatujaosto päättää avustusten myöntämisestä.

Avustettava toiminta

Pirkanmaan hyvinvointialue myöntää avustuksia alueellaan hyvinvointia ja terveyttä edistävään, hyvinvointialueen strategian mukaiseen toimintaan, joka täydentää hyvinvointialueen tuottamia palveluita. Avustusta voidaan myöntää hakijalle, jonka kotipaikka ja toiminta ovat Pirkanmaalla tai, jonka säännöllinen toiminta sijoittuu Pirkanmaan alueelle. Avustusten myöntämiselle on asetettu yleiset periaatteet (11 kpl), joissa korostetaan muun muassa, että

- Avustusta myönnetään vain yleishyödylliseen toimintaan. Avustuksella ei saa olla kilpailua vääristäviä vaikutuksia.
- Avustus on aina osarahoitus. Avustuksen saajalla tulee olla myös muuta rahoitusta toiminnalle, tai omarahoitusosuutta voi kattaa vapaaehtoistyöllä

Hakuaika

Yleisavustusten haku vuoden 2023 alussa.
(Kumppanuusavustusten hakuaika ollut 11/2022.)

Avustuslajit

Yleisavustuksia myönnetään yhteisölle joko koko toimintaan tai vain osaan toiminnasta (kohdennettu yleisavustus). Yleisavustusta myönnetään lähtökohtaisesti yhdistyksille, joiden toiminta on avointa muillekin kuin jäsenille. Hyvinvointialueen yleisavustuksilla tuetaan sote-järjestöjen toimintaa, joka täyttää mm. seuraavat kriteerit:

- Palvelee alueellisesti tai ylikunnallisesti hyvinvointialueen asukkaita palvelutarpeiden mukaisesti
- Vastaa hyvinvointialueen asukkaiden hyvinvoinnin vajeisiin
- Järjestöt voivat hakea avustuksia yhdessä ja toteuttaa toimintaa yhteisvastuullisesti.

Kohdeavustuksia myönnetään kertaluonteisen, yksittäisen tapahtuman, projektin tai hankkeen toteuttamiseen.

Kumppanuusavustuksia myönnetään hyvinvointialueen lakisääteisiä tehtäviä tukevaan ja täydentävään toimintaan silloin kun toiminta on joko alueellista tai ylikunnallista. Kumppanuusavustuksilla on samat kriteerit kuin yleisavustuksilla, mutta niissä on kyse toiminnasta, jonka perusrahoitus tulee Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEAlta tai ESR hankerahoituksena ELY-keskukselta. Pirkanmaan hyvinvointialueen myöntämä avustus toimii toiminnan täydentävänä julkisena rahoituksena. Kumppanuusavustuksista neuvotellaan järjestöjen kanssa aina erikseen ja niissä huomioidaan toiminnan jatkuvuus myös hankeajan jälkeen.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Aluevaltuusto on hyväksynyt Päijät-Hämeen hyvinvointialuestrategian 13.6.2022 ja palvelustrategian 19.12.2022.

Hyvinvointialuestrategia määrittelee mission, vision, arvot ja päätavoitteet. Sote-järjestöt ovat tärkeä sidosryhmä, joka strategian mukaan on nähtävä voimavarana ja tärkeänä yhteistyötahona hyvinvointialueelle.

Hyvinvointialuestrategian päätavoitteista on johdettu kuusi (6) toiminnan painopistettä, joille palvelustrategiassa määritellään alatavoitteita (3–8 kpl / painopiste). Kolmannen painopisteen ("Yhteistyötä ja asiakaskokemusta arvostetaan ja arvioidaan") alatavoitteissa kolmas sektori nostetaan yhdeksi palveluiden järjestäjätahoksi, hyte-työn ja yhdyspintatoiminnan onnistumista korostetaan ja yhteistyö järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa halutaan nostaa erinomaiselle tasolle.

Lisäksi palvelustrategiassa on tunnistettu tavoitteiden kannalta tärkeimmät ohjaavat periaatteet palvelujen saatavuudelle ja saavutettavuudelle sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi. Palvelustrategian toimeenpanoa konkretisoiva toimenpidesuunnitelma valmistellaan kevään 2023 aikana.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Osallisuusohjelma on hyväksytty aluehallituksessa 28.11.2022. Se on laadittu osaksi hyvinvointialueen strategisten asiakirjojen kokonaisuutta. Osallisuuden edistämiseksi asetetaan ohjelmassa kolme tavoitetta:

- Demokratian toteutuminen: Aukkaat saavat tietoa ja voivat vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan
- Yksilön hyvinvointi: Asiakkaiden itsemääräämisoikeus, palvelujen turvallisuus ja laatu vahvistuvat
- Asiakaslähtöiset palvelut: Eri tahojen osallisuus vahvistaa järjestelmällistä palvelujen kehittämistä

Järjestöt on kirjattu vahvasti suunnitelmaan määrittelemällä niiden roolia, vastuita ja resursseja osallisuuden vahvistamisessa.

Osallisuutta sivutaan myös mm. 28.11.2022 aluehallituksessa hyväksytyssä **hyvinvointialueen viestintäohjelmassa** (tieto-osallisuus) sekä aiemman kuntayhtymän **monituottajuustrategiassa 2021–2023**. Lisäksi kuntayhtymän laatimat **hyvinvointikertomus- ja suunnitelma** sekä **ehkäisevän työn toimintasuunnitelma 2021–2025** määrittävät osaltaan hyte-työn ja osallisuuden edistämisen suuntaviivoja. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen painopistealueita eli HYTE-kärkiä vuosille 2021–2025 on Päijät-Hämeessä neljä: 1) mielen hyvinvointi, 2) osallisuus ja yhteisöllisyys, 3) arjen turvallisuus ja 4) päihitteettömyys ja terveelliset elämäntavat.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta toimii mm. lain mukaisena hyte-vastuutahona, edistää yhdyspintatyöhön liittyvää yhteistyötä ja hyte-työtä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä. Lautakunta päättää avustusten myöntämisestä yhteisöille talousarvioon varatun määrärahan puitteissa.

Asiakas- ja osallisuuslautakunta mm. edistää osallisuuden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä.

Järjestöneuvottelukunnan tehtävänä on edistää järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä lisätä yhteiskehittämistä ja kumppanuutta hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi. Aluehallitus asettaa neuvottelukunnan ja päättää sen kokoonpanosta. Neuvottelukunta pitänyt ensimmäisen kokouksensa 15.11.2022.

Yhdyspintaneuvottelukunnan tehtävänä on edistää hyteen liittyvää yhteistyötä alueella. Neuvottelukunnassa on edustajat kunnista, hyvinvointialueelta, maakuntaalitosta sekä yhteisöistä ja järjestöistä. Aluehallitus on nimennyt neuvottelukunnan 12.12.2022.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Järjestöyhteistyön malli on hyväksytty aluehallituksessa 3.10.2022. Tarkentava avustussäntö on hyväksytty hytelautakunnassa 24.11.2022 ja aluehallituksessa 12.12.2022.

Avustettava toiminta

Hyvinvointialue haluaa järjestöyhteistyöllä ja järjestölähtöisen kansalaistoiminnan tuella vahvistaa asukkaiden hyvinvointia ja edistää hyvinvointialueen strategian täytäntöönpanoa. Rahallisten avustuksille asetetaan mm. seuraavia ehtoja: Avustettavan toiminnan tulee olla päijäthämäläisiä tavoittavaa. Avustettavalle toiminnalle tulee määrittää selkeä kohderyhmä ja toiminnan on oltava kohderyhmään kuuluville avointa ja maksutonta. Toiminnasta syntyvien tuotosten tulee olla avoimesti ja maksuttomasti saatavilla. Avustettavalle toiminnalle tulee olla selkeä tarve ja hyödyn pitää olla mitattavissa. Avustettavan toiminnan tulee olla saavutettavaa ja mahdollisuuksien mukaan digitaalisesti levitettävää.

Hakuaika

Järjestöavustusten haku 9.1.2023–31.1.2023

Avustuslajit

Toiminnallinen yhteistyö ja **yhteistyösopimukset** eivät sisällä järjestöille jaettavaa rahallista avustusta. Alueen asukkaille suunnatun toiminnan tukemiseksi hyvinvointialue tarjoaa järjestöille tila-, tapahtuma- ja viestintäyhteistyötä. Yhteistyötä koordinoi järjestökoordinaattori yhdessä toimialojen yhteyshenkilöiden kanssa.

Järjestöjen rahalliset avustukset jakautuvat kumppanuusavustuksiin ja yhteiskehittämien avustuksiin.

Kumppanuusavustuksella järjestettävä toiminta on järjestölähtöistä hyvinvointialueen lakisääteisiä tehtäviä täydentävää ja rikastavaa toimintaa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

- Toiminta vastaa rajatun kohderyhmän konkreettiseen tarpeeseen
- Toiminta tavoittaa omaa jäsenistöä laajemman kohderyhmän
- Toiminta vaikuttaa kohderyhmän hyvinvointiin ja terveyteen

Yhteiskehittämisen avustuksella tuetaan toimintaa, jossa yhteiskehitetään tarvelähtöisesti alueen hyvinvointisuunnitelman kärkien mukaisia teemoja, yhteistyössä hyvinvointialueen sote-keskusten ja toimialojen kanssa

- Yhteistoiminta vastaa rajatun tarpeen kehittämistä, pilotointia ja juurtumista
- Toiminta edistää hyvinvointia ja terveyttä sekä lisää yhteistyötä järjestön ja toimialan kesken

Kymenlaakson hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Aluevaltuusto on hyväksynyt hyvinvointialuestrategian 27.9.2022. Palvelustrategia on laadittu osaksi hyvinvointialuestrategiaa. Strategia määrittelee hyvinvointialueen arvot, tavoitteet ja tehtävän. Järjestöt mainitaan tärkeänä yhteistyökumppanina erityisesti ennaltaehkäisyssä ja palveluiden verkostoissa. Palvelutuotannossa korostetaan omaa tuotantoa, mutta ostopalveluilla ja ”markkinoiden parhailla toimijoilla” palveluita voidaan täydentää, etenkin tukipalveluissa.

Aluevaltuusto lisäksi hyväksynyt 29.11.2022 palveluiden järjestämissuunnitelman, jossa kuvataan kuinka hyvinvointialue- ja palvelustrategia muuntuvat käytännön toiminnaksi. Järjestämissuunnitelma määrittelee strategiaa astetta tarkemmin palveluiden järjestämisen toimintamalleja ja periaatteita. Järjestöt mainitaan suunnitelmassa yleisesti yhteistyökumppanina, ja järjestöyhteistyön esimerkkinä mainitaan perhekeskustoiminnan kehittämistyö.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Hyvinvointialueen osallisuusohjelmaa valmistellaan. Ohjelmalle määritellään tavoitteita, valitaan mittareita ja suunnitellaan rakenteita. Tavoitteena on saada ohjelma valmiiksi keväällä 2023.

Kymenlaakson alueellista hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa 2020–2025 päivitetään vastaamaan hyvinvointialueen strategisiin tavoitteisiin. Sen painopisteet on todettu pääpiirteissään sopiviksi myös hyvinvointialueelle. Järjestöt on kirjattu vahvasti mukaan suunnitelman kaikkien painopisteiden toimeenpanoon. Tavoitteena on tuoda päivitetty hyvinvointikertomus- ja suunnitelma valtuustoon alkuvuodesta 2023.

Kymenlaakson hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Avustuksista ja järjestöasioista vastaa **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta**, joka mm. päättää järjestöjen toiminta-avustuksista hyvinvoinnin, terveyden edistämisen ja osallisuuden lisäämisen käyttötarkoituksiin sekä edistää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vastaa yhteistyöstä Kymenlaakson maakunnallisen järjestöjen neuvottelukunnan kanssa. Hyvinvointialueen henkilöstöorganisaatiossa

Strategia- ja integraatiopalvelujen toimialan tarkoitus on mm. yhteensovittaa hyvinvointialueen toimialojen, kuntien, järjestöjen ja muiden viranomaisten yhdyspintayhteistyötä.

Integraatiopalvelujohtajan tehtävänä on mm. vastata hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteuttamisesta yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja muiden viranomaisten kanssa.

Kymenlaakson hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Hyvinvointialueen avustusperusteinen **järjestöyhteistyömalli hyväksytty 6/2022 aluehallituksessa**. Avustusprosessia arvioidaan keväällä 2023.

Avustettava toiminta

Kymenlaakson hyvinvointialue tukee järjestöjä avustusperusteisen yhteistyön kautta. Yhteistyö on tarkoitettu järjestöille, joiden toiminta sekä kehittämistyö tapahtuvat hyvinvointialueen toimialueella (sosiaali- ja terveydenhuolto), ja järjestön toiminta tukee tai täydentää toiminnallaan hyvinvointialueen palveluprosesseja. Järjestöllä on oltava toimintaansa STEA tai muuta avustusta. Yhteistyön painopisteitä määrittävät hyvinvointialueen strategia ja palveluprosessit.

Hakuaika

Hakuaika on ollut syyskuussa 2022. Hyte-lautakunnassa ollut 1.12. esitys myönnettävistä avustussummista järjestökohtaisesti, joka on määrä vahvistaa lautakunnassa tammikuussa 2023.

Avustuslajit

Avustusperusteisen yhteistyön piiriin voi päästä seuraavin ehdoin:

- Järjestön tuottama avustettava toiminta edistää asukkaiden omaa aktiivisuutta, omatoimisuutta ja yhteisvastuuta sekä ehkäisee syrjäytymistä
- Sosiaali- ja terveysalan järjestö toimii Kymenlaakson alueella
- Järjestön toiminta tukee tai täydentää hyvinvointialueen palveluprosesseja
- Järjestö saa muualta (esim. STEA, ESR) toimintaansa avustusta, johon tarvitaan lisärahoitusosuus tai sopimukseen pohjautuva yhteistyö hyvinvointialueen kanssa katsotaan eduksi

Hakijan kelpoisuutta arvioidaan tarkemmin neuvotteluprosessissa. Kriteereinä ovat myös toiminnan yhteiskunnallinen merkitys ajankohtaisuus. Vuosittain syksyllä järjestetään kumppanuuteen perustuvan yhteistyön arviointi- ja neuvottelutilaisuus, jolloin arvioidaan kumppanuusmallin mukaisen toiminnan toteutumista ja sovitaan avustuksista seuraavalle toimintavuodelle.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Aluevaltuuston on hyväksynyt hyvinvointialuestrategian 14.12.2022.

Palvelustrategia tuodaan aluevaltuustoon myöhemmin hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialuestrategia on tiivis asiakirja, jossa määritellään lyhyesti hyvinvointialueen arvot ja toimintaa ohjaavat kolme keskeistä tavoitetta eli strategiakärkeä (1. Henkilöstöön panostaminen, 2. Prosessit ja sujuvuus, 3. Palveluiden porrastus, perustason vahvistaminen). Strategia avaa yhdyspintoja järjestöjen suuntaan korostamalla kumppanuuksia ja ennaltaehkäisyn tärkeyttä.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Etelä-Karjala on mukana Sitran **Asukasosallistuminen hyvinvointialueilla** -kokeilun II-vaiheessa. Sen puitteissa Etelä-Karjalan hyvinvointialueen päätavoitteena on luoda selkeä asukasosallistumisen prosessi vuosittaisten hyvinvointiraporttien sekä laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmisteluun osana hyvinvointialueen valmistelu- ja päätöksentekoprosesseja. Tavoitteena on kokeilla ja löytää eri kohderyhmille soveltuvia asukasosallistumisen menetelmiä yhdessä alueen kuntien kanssa. Menetelmäkokeilujen kautta pyritään löytämään myös hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimille sopivat työvälineet vuoropuheluun edustamansa asukasryhmän kanssa koko maakunnan alueella.

Kuntayhtymä Eksoten laatima laaja **hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021–2025** toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perustana hyvinvointialueella. Sen rinnalla **Etelä-Karjalan suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2021–2025** ja **Kaikkien Etelä-Karjala -Kotouttamisohjelma vuosille 2021–2024** määrittävät vahvasti myös järjestöjen roolia ikäihmisten ja maahanmuuttajien osallisuuden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen poikkihallinnollisesta johtamisesta vastaa **Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä**, jossa edustajat kunnista, pelastuslaitoksesta, oppilaitoksista, järjestöistä. Valitaan valtuustokausittain. Hyvinvointialuejohtaja johtaa ryhmän toimintaa.

Osallisuus- ja demokratiajohtokunta vastaa hyvinvointialueen asukkaiden, kuntien, yhteisöjen ja muiden toimijoiden sekä erilaisten yhteistyöverkostojen osallistamiseen liittyvien toimintamallien kehittämisestä sekä kolmannen sektorin toimijoiden vuosittaisten toiminta-avustusten hakuohjeiden julkaisemisesta, hakemusten vastaanottamisesta ja avustuskoosteen laatimisesta hyvinvointialuejohtajan päätöksentekoa varten osana vuosittaista talousarviovalmistelua. Esitys järjestöjen Kumppanuuspöydän nimeämisestä hallintosääntöön järjestöyhteistyön kumppaniksi johtokunnalle on harkinnassa, kun hallintosääntöä päivitetään 2023.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Osallisuus- ja demokratiajohtokunta hyväksynyt avustusmallin 29.11.2022.

Avustettava toiminta

Etelä-Karjalan hyvinvointialue tukee järjestöavustuksilla yleishyödyllistä toimintaa, joka edistää eteläkarjalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Avustettavan toiminnan tulee tukea ja toteuttaa Etelä-Karjalan hyvinvointialueen strategisia painopisteitä sekä laajan hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 yhdessä määriteltäviä painopisteitä. Hyvinvointialue voi myöntää avustuksia yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille, joiden toiminta tukee ja/tai täydentää hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia palveluja.

Hakuaika

Avustushaku avataan vuoden 2023 alussa.

Avustuslajit

Hyvinvointialueen avustukset jakautuvat kolmeen avustuslajiin: kumppanuusavustus, toiminta-avustus ja innovaatoraha.

Kumppanuusavustus painottuu järjestöjen, yhdistysten ja säätiöiden tuottaman ammatillisen perustoiminnan tukemiseen.

Toiminta-avustuksella tuetaan lyhytkestoisempaa toimintaa kuten uuden toiminnan käynnistäminen tai hankkeet.

Innovaatoraha on kertaluontoinen avustus, jolla vastataan äkilliseen, ajankohtaisessa toimintaympäristössä ja/tai kohderyhmän tarpeissa tapahtuneeseen muutokseen.

Etelä-Savon hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Aluevaltuuston on hyväksynyt hyvinvointialuestrategian 19.12.2022. Siinä määritellään hyvinvointialueen arvot, missio ja visio. Strategiaa ei ole julkaistu vielä erillisenä asiakirjana. Palvelustrategiaa on luonnosteltu jo syksyllä 2021. Strategiakokonaisuutta tullaan jatkossa täydentämään alemman tason strategisilla asiakirjoilla.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Hyvinvointialueen osallisuusohjelmaa valmistellaan. Pohjana on maakunnallinen osallisuusohjelma vuodelta 2020, jossa järjestöt nostetaan tärkeäksi osallisuuden kanavaksi.

Hyvinvointialue on laatinut **Etelä-Savon hyvinvointialueen ikäohjelman vuoteen 2030**. Sen turvin halutaan edistää iäkkäiden henkilöiden mahdollisuutta elää ja asua turvallisesti heille soveliaissa asumisympäristöissä sekä saada tarpeitaan vastaavia palveluja. Järjestöt mainitaan ohjelmassa toimijoina ja toteuttajina.

Järjestöyhteistyön strategiset periaatteet on määritelty järjestöavustuksia koskevassa asiakirjassa. Järjestöt huomioidaan osana hyvinvointialueen palvelukokonaisuutta. Palvelupolkujen kehittämisessä hyödynnetään järjestöjen asiantuntemusta. Järjestöyhteistyösuunnitelma raamittaa yhteistyötä. Molemminpuolisella viestinnällä autetaan asukkaita löytämään oikea palvelu. Järjestöyhteistyö huomioidaan strategiassa, talousarvion toiminnallisissa tavoitteissa ja muissa toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa. Järjestöjen edustajat kootaan käymään vuoropuhelua hyvinvointialueen kanssa säännöllisesti.

Etelä-Savon **alueellinen hyvinvointikertomus 2020–2021 ja hyvinvointisuunnitelma 2022(–2023)** on laadittu pohjaksi hyvinvointialueen tulevalle hyvinvointisuunnitelmalle.

#ihmisensoite

Etelä-Savon hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan tehtävänä mm. edistää asukkaiden ja eri sidosryhmien kanssa käytävällä vuoropuhelulla asioiden tuloksellista valmistelua ja hyvinvointialuestrategian toteuttamista ja päättää myönnettävien yleisten avustusten periaatteista ja menettelytavoista sekä jakamisesta määrärahojen puitteissa. Lakisääteisten vaikuttamistoimielinten rinnalla yhteistyöfoorumeita, joista yksi **sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuottajien ja järjestöyhteistyön foorumi**.

Etelä-Savon hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Järjestöavustusmalli on hyväksytty aluehallituksessa 24.11.2022.

Avustettava toiminta

Hyvinvointialue avustaa niitä järjestöjä, jotka monipuolistavat ja vahvistavat hyvinvointialueen lakisääteistä tehtävää sekä tarjoavat vaihtoehdon sosiaali ja terveystalvelujen sekä pelastustalvelujen lisäksi. Avustukset kohdentuvat potilasjärjestöille, ammatillisille sote-järjestöille, yhdistysten yhteistyöjärjestöille ja muille hyvinvointialueen avustuskriteerien mukaisesti toimintaa toteuttaville järjestöille.

Hakuaika

Avustukset ovat olleet haettavana 29.11.–16.12.2022.

Avustuslajit

Toiminta-avustus on tarkoitettu pienempimuotoiseen ja alueellisestikin rajatumpaan toimintaan, joka voi olla pysyväisluontoisempaa tai uutta käynnistävää toimintaa. Toimintaavustus voidaan myöntää yhdistyksien ja yhteisöjen toiminnan tukemiseen.

Avustusperustaisessa kumppanuudessa sovitaan pitkäkestoisesta yhteistyöstä (useampi vuosi) järjestön ja hyvinvointialueen kesken eteläsavolaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaali ja terveystalveluita tukeviin toimintoihin ja apuun. Hakijan tulee täyttää yleiset avustuskriteerit ja avustuksen lisäksi saada toimintaansa rahoitusta muulta järjestöjä rahoittavalta taholta (esim. STEA, ELY keskus, säätiöt). Hyvinvointialueen avustus toimii täydentävänä julkisena rahoituksena.

Toiminnallisesta yhteistyöstä sovitaan sopimuksella. Yhteistyö voi olla esim. asiantuntijatukea, työparityötä, yhteiskehittämistä, tiedotusta, lausuntoja ja asukkaiden ohjaamista järjestötoimintaan. Toiminnallisessa yhteistyössä ei myönnetä rahallista avustusta.

Maksuttomien tilojen käyttömahdollisuus on merkittävä osa järjestöjen avustamista. Hyvinvointialue antaa hallinnassaan olevia (joko omistamia tai vuokraamia) tiloja sosiaali ja terveystalvelujen käyttöön maksutta tilapäistä käyttöä varten toiminnallisena avustuksena.

Pohjois-Savon hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Aluevaltuusto hyväksyi hyvinvointialuestrategian 22.12.2022. Se määrittelee mission sekä viisi strategista painopistettä, jotka määrittävät toimintaa ja tavoitteita. Kumppanuuksien ja yhteistyön edistäminen nimetään keskeisten toimintaperiaatteiden joukkoon. Järjestöt mainitaan yhteistyötahona palveluiden tuotannossa.

Strategiatyö jatkuu vuonna 2023, jolloin suunnitellaan strategisten tavoitteiden mittarit, valmistellaan strategian toimeenpano-ohjelmat (tuottavuus- ja taloudellisuus -ohjelman käytännön toteutus) sekä viimeistellään palvelustrategia.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Aluevaltuusto on hyväksynyt 30.5.2022 **alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2021–2025** hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjaavaksi asiakirjaksi. Asiakirjassa määritellään kuusi painopistettä, (mm. osallisuuden vahvistuminen ja yksinäisyyden vähentäminen, mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy, HYTE -resurssien, rakenteiden ja prosessien vahvistaminen), joihin halutaan vaikuttaa alkaneella aikajaksolla. Järjestöt on huomioitu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteissa sekä yleisesti toimijoina. Suunnitelmassa yksilöityjen ilmiöiden ja ongelmien ratkaisumenetelmissä järjestöjä ei suoraan mainita.

Hyvinvointialueella on tekeillä erillinen **osallisuusohjelma**, jonka osaksi laaditaan **järjestöyhteistyön ohje**.

Pohjois-Savon hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Aluehallituksen alainen **asiakaskokemusjaosto** päättää järjestöavustuksista, **eri lautakuntien** tukemana. Vaalikausittain muodostettava **järjestöneuvosto** on aluehallituksen ja järjestöjen yhteistyö- ja neuvottelutoimielin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisrakenne määritelty aluehallituksessa (eri hallintoelinten tehtävät hytessä). Aluehallitus asettaa vuosittain **HYTE-neuvottelukunnan** johtamaan hyte-työtä, järjestöillä edustus neuvottelukunnassa. **Yrittäjäfoorumi** on yritysten ja aluehallituksen yhteistyö- ja neuvottelutoimielin.

Hallintosäännössä sote-palvelutoimialan **toimialajohtajien** yleisiin tehtäviin lukeutuu toimiminen "sotejärjestämislain 7.2 §:n mukaisena hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona", ja yleisten palveluiden järjestäjän toimialan toimilinjajohtajien yleisiin tehtäviin kuuluu "toimia osaltaan" saman lain mukaisena hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona.

Pohjois-Savon hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Aluehallitus on tehnyt **periaatepäätöksen avustamisesta 13.6.2022 ja tarkentavan päätöksen kriteereistä 14.11.2022.**

Avustettava toiminta

Pohjois-Savon hyvinvointialue tekee kumppanuusmallin mukaista yhteistyötä tukeakseen sellaista yleishyödyllistä toimintaa, joka edistää pohjoissavolaisten ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. Kumppanuusmalli on Pohjois-Savon hyvinvointialueen oma käytäntö avustusperusteisen ja toiminnallisen yhteistyön tekemiseksi yleishyödyllisten toimijoiden kanssa. Se ei pohjaudu kunnilta siirtyviin avustuksiin tai sopimuksiin, vaan lähtee liikkeelle hyvinvointialueen strategiasta, strategian painopisteistä ja toimintaperiaatteista.

Hakuaika

Avustukset ovat haettavana 30.11.2022–18.1.2023.

Avustuslajit

Hyvinvointialue voi tehdä kumppanuusmallin mukaista yhteistyötä rekisteröityjen yhdistysten ja säätiöiden kanssa, joiden tehtävänä on terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinvointialue arvioi hakijan ja esitetyn toiminnan avustuskelpoisuutta sääntöjen perusteella. Myös seurakuntien ja rekisteröimättömien toimintaryhmien voidaan harkinnan mukaan tehdä kumppanuusmallin mukaista yhteistyötä. Kumppanuusyhteistyössä on kaksi avustuslajia.

Kumppanuusavustuksia voidaan myöntää toimintaan, johon hakija hakee joko hankeavustusta tai kohdennettua toiminta-avustusta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEAlta tai ESR-hankerahoitusta Pohjois-Savon ELY-keskukselta. Kumppanuusavustus toimii näin täydentävänä julkisena rahoituksena. Vaihtoehtoisesti hakijalla voi olla myös muuta varainhankintaa toiminnan rahoittamiseksi. Kumppanuusavustus ei voi olla ainoa tulon lähde.

Innovaatio- ja toiminta-avustusta voidaan myöntää uuden yleishyödyllisen toiminnan kokeilemiseksi tai hyväksi käytännöksi osoittautuneen toiminnan laajentamiseen koko alueelle. Avustusta voidaan myöntää myös äkilliseen, ajankohtaiseen toimintaympäristöön ja/tai kohderyhmän tarpeissa tapahtuneeseen muutokseen. Toimintaa arvioidaan mm. pisteytysmallilla.

Lisäksi hyvinvointi alue voi tehdä **toiminnallista yhteistyötä**, jossa yhteistyökumppanin kanssa sovitaan yhteisestä tiedotuksesta, asiantuntijavaihdosta, työparityöstä, tilojen käytöstä, yhteiskehittämisestä tai muusta toiminnasta, jossa ei haeta rahallista avustusta.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Hyvinvointialuestrategia on hyväksytty aluevaltuustossa 11.10.2022. Samalla on vahvistettu kuntayhtymän palvelutuotantosuunnitelma sovellettavaksi hyvinvointialueella 1.1.2023 alkaen. Se päivitetään uudeksi palvelustrategiaksi vuoden 2023 aikana, ja sen rinnalla valmistellaan palveluverkkosuunnitelma, jonka on määrä konkretisoida palvelustrategian tavoitteet.

Palvelustrategian ja palveluverkkosuunnitelman valmistelun lähtökohtia on käsitelty aluehallituksessa 21.12.2022. Hyvinvointialuestrategiassa määritellään tiivistetysti hyvinvointialueen arvot, missio ja visio. Lisäksi toiminnalle asetetaan seitsemän strategista tavoitetta. Niissä korostetaan yhteistyökumppaneiden tärkeyttä ennaltaehkäisyssä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Hyvinvointialueen osallisuuden ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun pohjana ovat aiemmat asiakirjat (Maakuntaliiton Pohjois-Karjalan hyvinvointistrategia 2020–2025, Siun sote -kuntayhtymän ja Joensuun kaupungin osallisuusohjelmat). Hyvinvointialueen alueellista hyvinvointikertomusta ja suunnitelmaa laaditaan vuoden 2023 alkupuolella, tavoitteena saada se valmiiksi kesällä 2023. Samanaikaisesti työstetään muitakin eri kohderyhmien hyvinvoinnin edistämistä ohjaavia asiakirjoja (mm. lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa, ikääntyneiden suunnitelma). Hyvinvointialueen osallisuusohjelmaa on laadittavana, ja hyvinvointialue on mukana Sitran **Asukasosallistuminen hyvinvointialueilla** -kokeilun II-vaiheessa.

Hyvinvointialueen, kuntien ja sidosryhmien yhteistyötä varten perustetaan vuonna 2023 **alueelliset kumppanuusryhmät**, joissa käydään vuotuiset hyte-neuvottelut. **Järjestöneuvottelukunta JANE** avaa haun, jonka kautta järjestöt valitaan kumppanuusryhmiin. Vuonna 2025 on määrä käynnistää hyvinvointialueen ja maakuntaliiton yhteinen Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin kumppanuusryhmä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen **yhteistyöstä on laadittu malliluonnos**, jossa esitetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelukäytäntöjen toteutustapa. Vuotuisia neuvotteluita järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa on määrä käydä alueellisissa kumppanuusryhmissä, aiheena hyvinvointikertomuksen painopisteet.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta vastaa mm. kunta- ja järjestöyhteistyön strategisesta järjestämisestä, järjestöavustuksista ja vastaa hyvinvointialueelle järjestämislailla osoitettujen vuosittaisten kuntien ja muiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimijoiden välisten neuvottelujen järjestämisestä.

Lakisääteisten vaikuttamistoimielinten rinnalla on **lapsi- ja perheasiainneuvosto**, jossa on edustajat kunnista sekä perhekeskusverkostosta.

Valtuustokausittain valitaan **osallisuusvaliokunta**, jonka tehtävänä edistää asukkaiden ja sidosryhmien osallisuutta. Valiokunnassa on kaksi järjestöedustajaa.

Alueelliset kumppanuusryhmät perustetaan hyvinvoinnin ja terveyden ja turvallisuuden edistämisen alueelliseksi neuvottelu- ja yhteistyörakenteeksi (katso Hyte ja osallisuus).

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Hyte-lautakunta on hyväksynyt 31.5.2022 avustusten luokittelun ja jaon kolmeen avustuskoriin. Avustusten hakuohje ja tarkentavat kriteerit on vahvistettu lautakunnassa 13.10.2022.

Avustettava toiminta

Hyvinvointialue myöntää avustuksia Pohjois-Karjalaan rekisteröidyille yleishyödyllisille järjestöille sekä maakuntarajat ylittävälle järjestölle, jonka avustettava toiminta kohdistuu kokonaisuudessaan pohjoiskarjalaisiin. Avustettavan tai muulla yhteistyösopimuksella tuettavan toiminnan tulee kiinnittyä hyvinvointialueen lakisääteisiin tehtäviin, strategiaan painopisteisiin ja näistä ohjattuihin toimeenpanosuunnitelmiin. Hyvinvointialueen järjestöyhteistyön päämääränä on parantaa ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvointialueen järjestöavustuksilla ja järjestöjen kanssa tehtävillä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksilla tuetaan järjestöjen toteuttamaa asukkaiden hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta sekä turvallisuutta edistävää toimintaa. Avustettavan toiminnan tulee sisällöltään kiinnittyä hyvinvointialueen tehtäviin eli sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoiminnan järjestämiseen:

- Eri ikäisten arjen ja toimintakyvyn tukeminen
- Kulttuurihyvinvointityö
- Mielenterveys-, päihde- ja kriisityö
- Turvallisuus ja varautuminen
- Sairausryhmiin, sairauksien ehkäisyyn ja vammaisuuteen kiinnittyvä toiminta
- Sotaveteraanien ja -invalidien toimintakyvyn tukeminen

Hakuaika

Toiminta-avustusten hakuaika on 15.12.2022–22.1.2023.

Avustuslajit

Hyvinvointialueen avustukset suunnataan hakijoille, jotka parhaiten kykenevät täyttämään avustusten myöntämisen kriteerit; kuinka avustettava toiminta kiinnittyy hyvinvointialueen tehtäviin sekä tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteitä. Näiden lisäksi avustuksen myöntämisessä kiinnitetään huomiota seuraaviin kohtiin:

- Avustettavan toiminnan vaikuttavuus, merkityksellisyys alueella, kohderyhmän laajuus tai erityisen haavoittuva asema
- Kumppanuuksissa ja yhteistyösopimuksissa kiinnitetään erityisesti huomiota kehittämistoimintaan, hyväksi todettujen käytänteiden ja menetelmien hyödyntämiseen tai avustettavan toiminnan toteuttamiseen tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa

Toiminta-avustusta haetaan kerran vuodessa joului-tammikuussa.

Kumppanuus: hyvinvointialue voi tukea toimintaa, johon järjestö hakee hankeavustusta tai kohdennettua avustusta esimerkiksi Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEAlta tai ESR-hankerahoitusta Pohjois-Karjalan ELY-keskukselta. Hyvinvointialueen avustus toimii täydentävänä julkisena rahoituksena. Kumppanuuksissa on jatkuva haku rahoitushakuaikataulujen mukaisesti, hyvinvointialueen talousarviossa päätettyjen määrärahojen puitteissa.

Yhteistyösopimus toimii hyvinvointialueen lausuntona järjestölle rahoituksen hakemisessa. Hyvinvointialue voi yhteistyösopimuksella puoltaa toimintaa, johon hakija hakee hankeavustusta esimerkiksi STEAlta tai ESR-rahoitusta. Yhteistyösopimus voi liittyä haettavan hankkeen alaiseen toimintaan tai yleiseen yhteistyöhön hyvinvointialueen kanssa, johon ei liity hyvinvointialueelta tulevaa rahoitusta.

Keski-Suomen hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Aluevaltuusto on hyväksynyt hyvinvointialuestrategian 14.6.2022. Strategiassa määritellään hyvinvointialueen visio, missio, arvot ja keskeiset tavoitteet. Sujuva ja saumaton kumppanuus nähdään yhtenä menestystekijänä, ja järjestöt nimetään hyvinvointialueen tärkeimpien kumppaneiden joukkoon. Kolmas sektori määritellään hyvinvointialueen omaa palvelutuotantoa täydentäväksi tahoksi.

Palvelustrategian ja tuottavuusohjelma laadinta käynnistetään vuoden 2023 alussa, ja samalla tarkastellaan palveluverkkoa. Nämä ovat konkreettisia ohjelmia, joissa kuvataan konkreettisesti palvelujärjestelmän uudistamista.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Aluevaltuusto on hyväksynyt hyvinvointialueen **osallisuusohjelman** 29.11.2022. Se määrittelee laajasti hyvinvointialueen tehtäväkenttää osallisuuden edistäjänä, osallisuuden eri lajit ja näkökulmat huomioiden.

Osallisuuden edistämiseksi määritetään konkreettisia toimenpiteitä ja niiden toteuttamisen vastuutahot. Hyvinvointialueen organisaatiossa vastuutahoja ovat tietyt viranhaltijat ja osallisuustiimi. Järjestöt tuodaan osallisuussuunnitelmassa vahvasti esiin yhteistyökumppanina. Lisäksi osallisuusohjelmaan sisältyy erillinen **järjestöyhteistyön periaateasiakirja**, jossa määritellään yhteistyön rakenteita (mm. järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielimen tehtävät), järjestöavustusten periaatteet sekä yhteistyön konkreettisia yhdyspintoja ja ilmenemismuotoja.

Keski-Suomen hyvinvointiohjelma 2021–2024 on laadittu vuonna 2021 sote-uudistushankkeessa. Ohjelmassa määritellään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet, tavoitteita ja toimenpiteitä. Järjestöt on useassa kohden nostettu toimenpiteiden toteuttajiksi tai ratkaisuja tarjoavaksi tahoksi, ja järjestötoiminta nostetaan myös tulosten mittareissa esiin. Ohjelma päivitetään vuonna 2023 vastaamaan hyvinvointialueen tarpeisiin.

Keski-Suomen hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Hallintosääntö asettaa lakisääteisten vaikuttamistoimielinten rinnalle kaksi vaikuttamistoimielintä. Järjestöyhteistyötä varten asetetaan valtuustokausittain **järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin**. Aluehallitus säätää sen toimintasäännön, jossa tehtävät määritellään tarkemmin. Samalla tavoin muodostetaan **palveluntuottajien vaikuttamistoimielin**.

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta, työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta ja turvallisuuslautakunta vastaavat kukin oman alansa palveluiden kehittämiseen liittyvän järjestöyhteistyön koordinoinnista. Kaksi ensin mainittua lautakuntaa seuraa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilaa omalla alallaan.

Keski-Suomen järjestöjen ja maakunnan kumppanuuspöytä on päättänyt antaa kumppanuuspöydästä paikan hyvinvointialueen edustajalle. Aluehallitus on nimennyt edustajan 20.12.2022.

Aluehallitus valitsee **tutkimuksen, koulutuksen, kehittämisen ja innovaatioiden (TKKI) neuvottelukunnan**. Se toimii aluehallituksen neuvoa antavana elimenä TKKI-kysymyksissä ja tulevaisuuden ennakoinnissa.

Keski-Suomen hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Aluevaltuusto on 29.11.2022 hyväksynyt järjestöavustusmallin osana hyvinvointialueen osallisuusohjelmaa. Aluehallitus myöntänyt (30.8.2022) STEA-rahoitteisille järjestöille v. 2023 avustukset, yhteensä n. 660 000 euroa.

Avustettava toiminta

Hyvinvointialue voi myöntää avustuksia rekisteröidyille yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille toimintaan, jonka tavoitteena on Keski-Suomen hyvinvointialueen asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin tai turvallisuuden edistäminen.

Keski-Suomen hyvinvointialueen järjestöavustukset kohdentuvat toimintaan joka

- kuuluu hyvinvointialueen toimintakentälle. Rajanvedosta kuntien tukemien toimintojen ja hyvinvointialueen tukevien toimintojen välillä neuvotellaan säännöllisesti alueen kuntien ja järjestöjen kanssa.
- tukee hyvinvointialueen strategian, talousarvion toiminnallisten tavoitteiden tai hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden saavuttamista.
- tukee, täydentää ja tekee yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden tai pelastuspalveluiden kanssa.
- voi olla paikallista, seudullista tai koko hyvinvointialueen alueella tapahtuvaa

Avustuskelpoiset hakijat voivat hakea avustuksia yhdessä, yhteisvastuullisesti.

Hakuaika

Hakuaika toiminta-avustuksille 13.12.2022–8.1.2023.

Avustuslajit

Toiminta-avustukset myönnetään vuosittain toimintasuunnitelman mukaiseen toimintaan. Hyvinvointialueen tukema toiminta:

- Sotepalveluihin kiinnittyvä erityisliikunta- ja kulttuurihyvinvointityö
- Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kohderyhmilleen tarjoama toiminta ja psykososiaalinen tuki sekä pelastusalan järjestöjen jäsenistölleen tarjoama toiminta
- Soten lapsiperhepalveluihin kiinnittyvä toiminta
- Mielenterveys- ja päihdepalveluihin kiinnittyvä toiminta
- Kriisityö ja kriisiapu
- Ikäihmisten ja muiden kotona asumisen tukemiseen liittyvä toiminta
- Sotepalveluihin kiinnittyvä työtoiminnan tukeminen
- Järjestöjen tarjoama toimintakyvyn tuki sotaveteraaneille ja -invalidille
- Pelastuslaitoksen toimintaan kiinnittyvä turvallisuus ja varautuminen
- Kylä- ja asukasyhdistysten turvallisuustyö

Kumppanuussopimuksilla rakennetaan pitkäkestoista yhteistyötä hyvinvointialueen ja keskeisten järjestökumppaneiden kanssa. Tavoitteena kumppanuussopimuksilla on viedä eteenpäin hyvinvointialuestrategian ja palvelustrategian tavoitteita. Kumppanuussopimuksessa sovittava avustus ei voi olla järjestön ainoa rahoituslähde. Hyvinvointialueen avustus toimii toiminnan täydentävänä julkisena rahoituksena. Kumppanuussopimus ei välttämättä sisällä suoraa taloudellista tukea.

Hankeavustuksilla hyvinvointialue osallistuu sellaisten alueellista, kansallista tai EU –rahoitusta saavien hankkeiden ja projektien rahoittamiseen, jotka tukevat hyvinvointialueen strategian ja palvelustrategian toteutumista.

Hyvinvointialue tukee järjestöjä myös **tarjoamalla tiloja** järjestöjen käyttöön maksuttomasti tai edullisesti.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Hyvinvointialue- ja palvelustrategia on hyväksytty aluevaltuustossa 21.11.2022. Siinä määritellään hyvinvointialueen arvot, päätavoitteet ja indikaattorit sekä painopistealueet. Lisäksi annetaan palvelulupaus ja linjataan palvelujen tuottamista.

Hyvinvointialue- ja palvelustrategiaa tullaan täydentämään useilla alemman tason strategisilla asiakirjoilla, ohjelmilla ja suunnitelmilla, jotka konkretisoivat ja toteuttavat hyvinvointialue- ja palvelustrategian tavoitteita. Järjestöt huomioidaan hyvinvointialue- ja palvelustrategiassa tärkeinä yhteistyökumppaneina, jotka tuottavat palveluita sekä palveluita täydentäviä ja tukevia toimintoja.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Aluevaltuusto on hyväksynyt Etelä-Pohjanmaan alueellisen **hyvinvointikertomuksen 2021 ja hyvinvointisuunnitelman 2022–2025** 20.6.2022 ja **ehkäisevän päihdetyön alueellisen suunnitelman** sekä hyvinvointialueen **lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2022–2025** 21.11.2022.

Järjestöyhteistyö huomioidaan jokaisessa asiakirjassa.

Hyvinvointialueen osallisuutta ja osallisuusmallia edistävä ryhmän valmisteleva **osallisuusohjelma** on valmistumassa.

Järjestöyhteistyötä tarkastellaan sen osana.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Yhdyspintatyön sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho sekä vastaa järjestämislaissa mainituista neuvotteluista. Lisäksi se vastaa mm. yhteistyöstä muiden alueen toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä sekä suunnittelee toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksien ja vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi.

Aluehallituksen vastuulla päättää (järjestö)avustuksista. Järjestövetoisen **järjestöneuvoston** yhtenä tehtävänä toimia järjestöjen ja hyvinvointialueen yhteistyötahona, hyvinvointialueella edustaja neuvostossa.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Järjestöavustusten myöntämisperiaatteet hyväksytty aluehallituksessa 28.11.2022.

Avustettava toiminta

Hyvinvointialueavustaa sen lakisääteisiä tehtäviä tukevaa ja täydentävää järjestötoimintaa, joka pitää sisällään sote-palveluiden kiinteän tukitoiminnan, hyvinvointialueen asiakkaiden terveyttä ja hyvinvointia edistävän toiminnan silloin kun toiminta on alueellisesti kattavaa tai ylikunnallista. Avustusta voidaan myöntää hakijalle, jonka kotipaikka ja toiminta ovat Etelä-Pohjanmaalla tai jonka säännöllinen toiminta sijoittuu Etelä-Pohjanmaan alueelle.

Tällaisia toimintoja ovat mm. sote-palvelujen kiinteä tukitoiminta, ikääntyneiden kotona asumisen tuki, kriisi- ja väkivaltatyö, terveysneuvonta, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien seksuaaliterapia, kehitysvammaisten toimintakyvyn tuki, etsivä työ, sosiaalinen kuntoutus (pl. nuoret), pelastusala, päihdeongelmaisten tuki, mielenterveyskuntoutujien tuki, sote-järjestöjen verkostojärjestö sekä potilas-, vammais-, omais- ja kriisityötä tekevien järjestöjen toiminta (vertaistuki, neuvonta ja ohjaus).

Hakuaika

Tammi-helmikuu 2023.

Avustuslajit

Toiminta-avustuksilla tuetaan järjestöjen toimintaa, joka täyttää seuraavat kriteerit:

- Vastaa hyvinvointialueen asukkaiden hyvinvoinnin vajeisiin
- Toteuttaa hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelman strategisia painopisteitä
- Täydentää hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia sosiaali- ja terveyspalveluja
- Järjestöt voivat hakea avustuksia yhdessä ja toteuttaa toimintaa yhteisvastuullisesti
- Palvelee koko hyvinvointialueen tai useamman sote-palvelualueen asukkaita asukkaiden palvelutarpeiden mukaisesti

Kumppanuusavustus voi olla rahallista tukea järjestöille, jolloin hyvinvointialueen avustus on toimintaa täydentävä julkisen rahoitus sote-järjestölle (esim. STEA-rahoitus). Lisäksi kumppanuusavustus voi olla tukea lausunnon antamiseen, asiantuntijatuen tarjoaminen järjestöjen käyttöön tai toimitilojen tarjoamista sote-järjestöjen käyttöön tai asukkaiden ohjaamista järjestötoimintaan.

Pohjanmaan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Hyvinvointialuestrategia on hyväksytty aluevaltuustossa 12.9.2022. ja palvelustrategia 16.12.2022. Hyvinvointialuestrategiassa määritellään tiivistä hyvinvointialueen missio, visio ja tavoitteet. Lisäksi ylätasoisesti hahmotellaan tavoitteita edistäviä toimenpiteitä sekä nimetään mittarit, joilla edistymistä tullaan seuraamaan. Järjestöyhteistyö määritellään yhdeksi menestystekijäksi vision toteuttamisessa.

Palvelustrategiassa taustoitetaan kansalliset lähtökohdat palveluiden järjestämiselle, kartoitetaan hyvinvointialueen hyvinvoinnin tilannetta ja hahmotetaan pääpiirteissään eri ikäryhmien palvelurakenteet. Ikäryhmäkohtaisesti annetaan palvelulupauksia ja niitä konkretisoivia tavoitteita. Lisäksi palvelustrategiassa määritellään periaatteet palveluiden monituottajamallille, jossa on mukana kolmas sektori.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Aluevaltuusto on hyväksynyt **alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2023–2025** 16.12.2022. Asiakirja pitää sisällään myös lasten ja nuorten sekä ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmat ja työ- ja toimintakyvyn ylläpitämisen suunnitelman. Hyvinvointisuunnitelma määrittelee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työnjaon alueen ja kuntien välillä. Järjestöt ja kolmas sektori mainitaan suunnitelmassa yhteistyötahona. Kolmas sektori on määritelty vastuutahoksi (yhdessä hyvinvointialueen ja kuntien kanssa) usean tavoitteen toteuttamisessa.

Hyvinvointialue, Pohjanmaan liitto ja järjestöt ovat muodostaneet yhteisen tiimin kehittämään **osallisuuden rakenteita Sitra Lab -muutosohjelmassa**, joka kestää kevääseen 2023 asti.

Pohjanmaan hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaoston tehtävänä mm. toimia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain tarkoitettuna hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona, vastata hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä eri tahojen (mm. yleishyödyllisten yhteisöjen) kanssa, tukea hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita hahmotellaan hyvinvointialueen yhdyspintayhteistyön periaatteissa, jotka on hyväksytty jaostossa 28.9.2022.

Pohjanmaan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Avustusmallista ja hakulomakkeesta laadittuna luonnokset, ovat olleet tarkastelussa hyte- ja yhdyspintojen jaostossa 16.11.2022. Valmistelua jatketaan.

Avustettava toiminta

x

Hakuaika

x

Avustuslajit

Suunnitteilla on kolme avustuslajia: kumppanuusavustukset, toiminta-avustukset ja kerta-avustukset.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Aluevaltuusto hyväksynyt hyvinvointialueen strategian 13.6.2022. Se on tiivis asiakirja, jossa määritellään hyvinvointialueen strategiset tavoitteet ja niitä tarkentavat kriittiset menestystekijät. Onnistunut järjestöyhteistyö on yksi kriittisistä menestystekijöistä. Asiakirjaa täydennetään myöhemmin useilla ohjelmatasoisilla strategisilla kokonaisuuksilla.

Palvelustrategia-asiakirjaa valmistellaan vuodenvaihteessa (tilannekatsaus aluehallituksessa 12.12.2022), tavoitteena on saada se valtuuston hyväksyttäväksi helmikuun lopulla 2023.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Keski-Pohjanmaan **hyvinvointialueen osallisuusohjelmaa** laaditaan vuoden 2023 alkupuolella. Hyvinvointialue on mukana Sitran **Asukasosallistuminen hyvinvointialueilla** -kokeilun II-vaiheessa.

Hyvinvointialue on alkuvuoden aikana päivittämässä **alueellista hyvinvointisuunnitelmaa** sekä tarkentamassa hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita, tavoitteita ja toimenpiteiden seuranta. Keski-Pohjanmaan kuntien ja Kruunupyyn alueellisessa hyvinvointikertomuksessa (2019) ja -suunnitelmassa (2020–2024) järjestöyhteistyö on huomioitu tärkeänä osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä niin alueellisesti kuin kuntatasolla.

Hyvinvointialueella on käynnissä vielä vuoden 2023 ajan **hanke: Meidän mielessä** - Mielenterveysosaamisen vahvistaminen Keski-Pohjanmaan kunnissa, jossa eri tavoin vahvistetaan mielenterveystyötä, järjestöyhteistyö huomioiden.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Hallintosäännössä eri hallintoelinten tehtäviä yksilöity niukasti. **Hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunnan** tehtävänä mm. edistää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) toteutumista yhteistyössä eri toimijoiden kesken.

Lakisääteisten vaikuttamistoimielinten rinnalla **alueneuvottelukunta** koordinoi hyvinvointialueen, kuntien, Keski-Pohjanmaan liiton ja järjestöjen yhteistoimintaa. Alueneuvottelukunnassa 2 kolmannen sektorin edustajaa.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Aluehallitus hyväksynyt järjestöavustusten periaatteet ja avustamisen prosessikaavion 5.12.2022. Hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunta päättää avustusmallin käytänteistä ja hakuaikataulusta.

Avustettava toiminta

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue tukee järjestöavustuksilla yleishyödyllistä toimintaa, joka edistää keskipohjalaisten ihmisten hyvinvointia, terveyttä ja/tai turvallisuutta. Toiminnalla tarkoitetaan hyvinvointialueen palveluketjujen ja -kokonaisuuksien vahvistamista ja monipuolistamista yleishyödyllisellä toiminnalla.

Avustuksen hakijan tulee määritellä toiminnan kohderyhmä. Avustettavan toiminnan tulee olla kaikille kohderyhmän edustajille avointa. Avustettava toiminta toteutuu Keski-Pohjanmaalla. Hyvinvointialue kannustaa hakijoita ulottamaan toimintaa yhtä kuntaa laajemmalle alueelle esimerkiksi toimimalla verkossa, liikkuvalla toiminnalla ja/tai toimijoiden välisellä yhteistyöllä. Avustettava toiminta toteuttaa hyvinvointialueen strategisia painopisteitä ja periaatteita. Avustuskelpoiset hakijat voivat hakea avustuksia yhdessä ja toteuttaa toimintaa yhteisvastuullisesti.

Avustushakemukset pisteytetään sen perusteella, miten toiminta vastaa hyvinvointialueen strategiaan tavoitteisiin.

Hakuaika

Alkuvuosi 2023. Tavoitteena tehdä päätökset myönnettävistä avustuksista 5/2023.

Avustuslajit

Toiminta-avustusta voi hakea vuosittain erikseen määriteltynä hakuaikana.

Kerta-avustukset: Hyvinvointialue voi myöntää kerta-avustusta toimintaan, jolla vastataan äkilliseen, ajankohtaiseen toimintaympäristössä ja/tai kohderyhmän tarpeissa tapahtuneeseen muutokseen.

Tämän lisäksi on olemassa **toiminnallista yhteistyötä tukevaa toimintaa**. Tähän kuuluu muun muassa yhteistyö hyvinvointialueen viranhaltijoiden ja työntekijöiden kanssa järjestöjä tukevissa asioissa.

Yleisten avustusten rinnalla hyvinvointialue voi solmia **avustusperusteisia kumppanuussopimuksia** järjestöjen kanssa. Sillä tähdätään pitkäkestoiseen yhteistyöhön ja toimintaan, joka tukee palveluita ja/tai hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Kumppanuudessa järjestöltä edellytetään myös muuta rahoitusta, esimerkiksi STEAlta tai ELY-keskukselta.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Aluevaltuusto hyväksynyt **hyvinvointialuestrategian** 2.5.2022, ja se sisältää myös **palvelustrategian**. Asiakirjassa määritellään 12 strategista periaatetta ja niitä konkretisoivia toimenpiteitä sekä indikaattorit, joilla strategian onnistumista seurataan. Järjestöt ja järjestöyhteistyö mainitaan usean toimenpiteen yhteydessä.

Sote-palveluiden järjestämissuunnitelmassa asetetaan strategiaa konkreettisemmin tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamiselle eri palvelualoilla vuosina 2023–2025. Suunnitelma on hyväksytty aluevaltuustossa 17.10.2022. Siinä järjestöt mainitaan yhteistyökumppanina palvelujen uudistamisessa ja ylipäänsä palveluiden toteutuksessa. Järjestötoiminta mainitaan useissa eri palvelualojen tavoitteita tarkentavissa toimenpiteissä. Monituottajuutta ollaan valmiita hyödyntämään riittävän oman palvelutuotannon täydentäjänä.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Hyvinvointialueen **hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on valmisteltavana**. Asiakirja valmistuu vuonna 2023. **Hyvinvointialueen osallisuus-, vuorovaikutus- ja hyvinvointiohjelma (OSUVA)** on valmisteltavana. Ohjelmassa määritellään malli järjestöyhteistyölle.

Hyvinvointialue on kokeillut mallia **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvotteluille** joulukuussa 2022 käymällä neuvotteluita kuntien kanssa. Järjestöjen kanssa on määrä neuvotella tammikuussa 2023. Järjestöverkostot ja järjestöneuvottelukunta valitsevat järjestöjen edustajat neuvotteluihin.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Yhdyspintalautakunta päättää mm. myönnettävien yleisten avustusten periaatteista ja menettelytavoista sekä jakamisesta määrärahojen puitteissa, ja edistää hyvinvointialueen ja kuntien, järjestöjen sekä muiden sidosryhmien yhteistyötä.

Aluehallituksen asettamat **alueelliset neuvottelukunnat** (6 kpl) mm. seuraavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä rajatuilla alueilla.

Syksyllä 2022 on pilotoitu järjestöjen yhteistyötä sote- ja perhekeskusten kanssa. Keskuksissa on ollut nimetyt järjestöyhdyshenkilöt.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Järjestöavustusperiaatteet hyväksytty yhdyspintalautakunnassa 23.9.2022. Lautakunta päättänyt 9.11. avustusmäärärahan jakautumisesta eri avustuslajeihin sekä avustushakemusten pisteytyksestä.

Avustettava toiminta

Hyvinvointialue tukee järjestöavustuksilla yleishyödyllistä toimintaa, joka edistää pohjoispohjalaisten ihmisten hyvinvointia, terveyttä ja/tai turvallisuutta. Avustettava toiminta toteuttaa hyvinvointialuestrategian painopisteitä, strategisia periaatteita ja toimenpiteitä. Siten se tukee ja täydentää hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia sosiaali- ja terveyspalveluja tai pelastuspalveluja ja toimii yhteistyössä näiden palvelujen kanssa. Tukemisella ja täydentämisellä tarkoitetaan hyvinvointialueen palveluketjujen ja -kokonaisuuksien vahvistamista ja monipuolistamista yleishyödyllisellä toiminnalla.

Avustuksen hakijan tulee määritellä toiminnan kohderyhmä. Avustettavan toiminnan tulee olla kaikille kohderyhmän edustajille avointa. Avustettava toiminta toteutuu Pohjois-Pohjanmaalla. Hyvinvointialue kannustaa hakijoita ulottamaan toimintaa yhtä kuntaa laajemmalle alueelle esimerkiksi verkossa toimimalla, liikkuvalla toiminnalla ja/tai toimijoiden välisellä yhteistyöllä.

Toiminta- ja kerta-avustusten jakoperusteena toimii pisteytysmalli, jonka hyvinvointialue julkaisee hakuilmoituksen yhteydessä.

Hakuaika

Avustushaku avoinna 15.11. –14.12.2022. Lautakunta päättää toiminta-avustuksista ja kumppanuusavustuksista tammikuussa.

Avustuslajit

Toiminta-avustusta voi hakea vuosittain määriteltynä hakuaikana syksyisin.

Hyvinvointialue voi **kumppanuusavustuksella** tukea toimintaa, johon hakija hakee joko hankeavustusta tai kohdennettua toiminta-avustusta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEAlta tai ESR-hankerahoitusta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta. Hyvinvointialueen avustus toimii näin toiminnan täydentävänä julkisena rahoituksena. Hyvinvointialue neuvottelee kumppanuusavustuksesta hakijan kanssa erikseen ja pyrkii ulottamaan myönnettävän avustuksen koko STEA-avustuksen tai ESR-rahoituksen ajalle.

Hyvinvointialue voi myöntää **kerta-avustusta** toimintaan, jolla vastataan äkilliseen, ajankohtaiseen toimintaympäristössä ja/tai kohderyhmän tarpeissa tapahtuneeseen muutokseen. Kerta-avustusta voi hakea ympäri vuoden.

Kainuun hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Kainuun hyvinvointialuestrategia on hyväksytty aluevaltuustossa 21.11.2022. Strategia on tiivis asiakirja, jossa luodaan lyhyt katsaus lähtötilanteeseen ja määritellään pääpiirteissään hyvinvointialueen toimintaperiaatteet ja arvot. Strategia asettaa toiminnan ensimmäiseksi lähtökohdaksi ihmisten tarpeet ja osallisuuden. Osallisuutta vahvistaviksi menetelmiksi nimetään muiden muassa asiakasraadit ja yhteistoiminta kansalaisjärjestöjen kanssa. Strategian tilannekuva-analyysissä yhdeksi alueen vahvuudeksi nostetaan toimiviksi koetut kumppanuudet järjestöjen kanssa. Edessä olevien haasteiden edessä juuri yhteistyö ja kumppanuudet nähdään tärkeinä ratkaisukeinoina. Palvelustrategia sisältyy hyvinvointialuestrategiaan. Palvelustrategiassa asetetaan tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden toteuttamiselle, ja se on määrä viedä käytäntöön sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämissuunnitelman sekä toimialueiden toimintasuunnitelmien kautta.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Osallisuutta kehitetään Kainuussa Sitran **Asukasosallistuminen hyvinvointialueilla** -kokeilun II-vaiheessa.

Aluevaltuusto on hyväksynyt **lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman** 21.11.2022 (laajempi keskustelu aluehallituksessa 14.11.2022). Suunnitelma on strateginen ja konkreettinen toimintaohjelma. Järjestöt on määritelty tärkeäksi yhteistyötahoksi, jonka toimintojen on määrä tukea palvelujen toteutumista. Suunnitelmassa mainitaan useampia järjestöjä nimeltä, ja niitä on liitetty tulevien vuosien kehittämiskohteiden painopistealueille.

Kainuun kuntien ja hyvinvointialueen kotouttamisohjelma on valmistumassa (aluehallitus 12.12.2022). Yhteistyö eri toimialojen järjestöjen kanssa on suunnitelman keskiössä. Ohjelma määrittelee kotouttamisen tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot sekä seurannan ja arvioinnin. Järjestöjen rooli on määritelty yksityiskohtaisesti eri tavoitteiden toteuttamisessa, ja ohjelmassa nimetään monia kotoutumisen saralla toimivia järjestöjä.

Kainuun hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunta valmistelee ja kehittää osallisuuteen sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen liittyviä asioita ja yhteistyötä kuntien, järjestöjen, elinkeinoelämän sekä muiden toimijoiden kanssa. Lautakunta myöntää järjestöavustukset talousarviossa hyväksytyjen määrärahojen puitteissa sekä hyväksyy kumppanuussopimukset, jotka liittyvät lautakunnan toimialaan. Lisäksi sen tehtäviin kuuluu asiakkaiden ja asukkaiden osallisuusmahdollisuuksien edistäminen. Lautakunta on aloittanut toimintansa, mutta sen pöytäkirjoja ei ole julkaistu hyvinvointialueen aineistopankissa.

Tulevaisuuslautakunta käsittelee hyvinvointialueen strategioita sekä ohjaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Lautakunnan pöytäkirjoja ei ole julkaistu vuonna 2022.

Kainuun hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Järjestöavustusten periaatteet ja avustushakemusten pisteytys on hyväksytty hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunnassa 13.12.2022. Hyvinvointialue arvioi yhdistyksen avustuskelpoisuutta yhdistyksen sääntöjen perusteella.

Avustettava toiminta

Avustettava toimintaa tukee ja täydentää hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia sosiaali- ja terveyspalveluja tai pelastuspalveluja ja toimii yhteistyössä näiden palvelujen kanssa. Tukemisella ja täydentämisellä tarkoitetaan hyvinvointialueen palveluketjujen ja -kokonaisuuksien vahvistamista ja monipuolistamista järjestöjen toiminnalla. Toiminnan tulee olla kaikille kohderyhmän edustajille avointa ja vaikuttavaa. Hyvinvointialue kannustaa hakijoita ulottamaan toimintaa yhtä kuntaa laajemmalle alueelle esimerkiksi toimimalla verkostoissa, liikkuvalla toiminnalla ja/tai toimijoiden välisellä yhteistyöllä. Tähän ei kuitenkaan veloiteta.

Avustusta myönnettäessä käytetään hakuehdot täyttävien hakijoiden kokonaisarviointia ja pisteytystä, jolla arvioidaan hyvinvointialuestrategian painopisteiden toteutumista avustettavassa toiminnassa. Pisteytyksestä on julkaistu erillinen ohjeasiakirja.

Hakuaika. Järjestöavustukset ovat haettavana ajalla 9.1. – 31.1.2023.

Avustuslajit

Toiminta-avustusta haetaan hakemuksessa määriteltyyn yhdistyksen toimintaan ilmoitettuna hakuaikana.

Kerta-avustusta voidaan hakea toimintaan, jolla vastataan äkilliseen, toimintaympäristössä ja/tai kohderyhmän tarpeissa tapahtuneeseen muutokseen.

Kumppanuusavustuksella voidaan tukea toimintaa, johon järjestö saa tai hakee rahoitusta sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA:lta tai ESR-hankerahoitus Kainuun ELY-keskukselta. Yhdistys voi hakea kumppanuusavustusta myös kunnilta, jolloin hyvinvointialueen avustus toimii täydentävänä julkisena rahoituksena. Hyvinvointialue neuvottelee kumppanuusavustuksesta hakijan kanssa erikseen ja harkintansa mukaan pyrkii ulottamaan myönnettävän avustuksen koko STEA-avustuksen tai ESR-rahoituksen ajalle. Hyvinvointialue voi tarjota hallinnassaan olevia **toimitiloja** mahdollisuuksien mukaan sosiaali- ja terveysalan sekä pelastusalan yhdistysten käyttöön maksutta tilojen käyttöohjeiden mukaisesti.

Lapin hyvinvointialue: Hyte ja osallisuus

Hyvinvointialuestrategia

Aluevaltuusto on hyväksynyt 21.11.2022 hyvinvointialuestrategian luonnoksen, jota käytetään vuoden 2022 lopulla talousarvion ja muiden asiakirjojen valmistelun pohjana. Luonnoksessa on hahmoteltu hyvinvointialueen misio, arvot ja visio sekä strategian painopisteet eli visiota toteuttavat tavoitekokonaisuudet. Järjestöt ja järjestöyhteistyö on huomioitu niissä. Hyvinvointialuestrategia viimeistellään alkuvuodesta 2023.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Hyvinvointialueen **osallisuusohjelmaa** valmistellaan, tavoitteena saada se valmiiksi keväällä 2023. Vuodelle 2023 laaditaan suppeampi osallisuustyön toimenpidesuunnitelma.

Hyvinvointialue on mukana Sitran **Asukasosallistuminen hyvinvointialueilla** -kokeilun II-vaiheessa.

Hyvinvointialue on valmistelemassa **alueellista hyvinvointi- ja turvallisuuskertomusta sekä hyvinvointisuunnitelmaa**, jonka on määrä valmistua keväällä 2023. Vuodelle 2023 on laadittu suppeampi toimenpidesuunnitelma, jossa järjestöyhteistyön edistämisen toimenpiteiksi nostetaan mm. yhteistyörakenteiden luominen ja järjestöavustusmallin toteuttaminen.

Lapin hyvinvointialue: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunta toimii hyte-vastuutahona. Se vastaa hyte-yhteistyöstä muiden toimijoiden, kuten yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa, sekä edistää hyte-edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia, vastaa vuosittaisista neuvotteluista kuntien sekä muiden toimijoiden kanssa hyten tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä. Lisäksi lautakunta päättää yleisistä avustuksista sekä niiden jakamisesta määrärahojen puitteissa.

Osallisuus- ja asiakkuuslautakunnan tehtävänä on muun muassa tukea asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Lapin hyvinvointialue: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunta hyväksynyt 14.6.2022 **hyvinvointialueen yleiset avustusperiaatteet**. Tarkentava avustusohje (myöntämiskriteerit ym.) valmisteltavana.

Avustettava toiminta

Avustuksia voidaan myöntää lappilaisille tai Lapissa toimiville rekisteröidyille yhdistyksille. Järjestöavustuksilla ja järjestöjen kanssa tehtävillä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksilla tuetaan järjestöjen hyvinvointia, terveyttä ja arjen turvallisuutta edistävää toimintaa. Avustettavan tai muulla yhteistyösopimuksella tuettavan toiminnan tulee edistää Lapin hyvinvointialueen strategian ja palvelustrategian, alueellisen hyvinvointisuunnitelman sekä muiden toimintaa ohjaavien asiakirjojen tavoitteiden toteutumista. Avustusta voi hakea yksittäinen järjestö tai useampi järjestö yhdessä.

Hakuaika

Avustushaku pyritään avaamaan alkuvuodesta 2023. Hyvinvointialue on tehnyt syyskuussa 2022 kumppanuussopimuksia STEA-hakuaikataulu huomioiden.

Avustuslajit

Toiminta-avustuksia voidaan myöntää järjestön perustehtävän mukaiseen toimintaan. Avustettavan toiminnan tulee olla hyvinvointia, terveyttä ja arjen turvallisuutta edistävää sekä tukea hyvinvointialueen järjestämiä sosiaali- ja terveystalvituia. Tällaiseksi toiminnaksi lasketaan sosiaali- ja terveystoimintaan liittyvä ja sitä tukeva järjestölähtöinen toiminta, muun muassa vertaistuki, neuvonta, kriisityö ja muu auttaminen, toipumista tukeva toiminta, kurssit, valmennukset ja leirit, kokemusosaaminen, palveluketjujen yhteiskehittäminen ja muu vastaava järjestölähtöinen toiminta.

Avustusperustaisia kumppanuussopimuksia voidaan tehdä sellaisen toiminnan tukemisesta, joka tukee olennaisesti hyvinvointialueen järjestämiä sosiaali- ja terveystalvituja. Avustettava toiminta voi toteutua yhden tai useamman Lapin kunnan alueella. Sopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että avustettavan toiminnan perusrahoitus perustuu STEA-avustukseen, ESR-hankerahoitukseen, ELY-keskuksen myöntämään avustukseen tai muuhun vastaavaan rahoitukseen. Hyvinvointialueen myöntämä tuki on täydentävää julkista rahoitusta.

Muita kumppanuussopimuksia voidaan tehdä sellaisen toiminnan tukemisesta, joka tukee olennaisesti hyvinvointialueen järjestämiä sosiaali- ja terveystalvituja. Hyvinvointialueen tuki järjestölle on muuta kuin rahallista tukea (esim. asiantuntijatuki, tuki järjestöille rahoituksen hakemisessa).

Sosiaali- ja terveystalvituuihin liittyviä yhteistyösopimuksia voidaan tehdä sellaisesta toiminnasta, joka on hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia sosiaali- ja terveystalvituia tukevaa ja tarkoituksenmukaisesti täydentävää palvelua.

Helsingin kaupunki: Hyte ja osallisuus

Palvelustrategia

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan **palvelustrategia 2023–2025** on hyväksytty 16.11.2022. Kaupunki näkee palvelustrategian ennen kaikkea palvelujen järjestäjän strategiana, jossa päätetään sen järjestämisvastuulle kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet sekä tavoitteet palvelujen toteuttamiselle. Strategisille tavoitteille laaditaan konkreettiset toimenpiteet ja seurantamittarit toimintasuunnitelmissa.

Palvelustrategiassa määritetään mm. visio, järjestäjän lupaukset ja neljä temaattista kokonaisuutta, jotka muodostavat toiminnan ja sen kehittämisen painopisteet.

Kaupungin visioon sisältyy, että järjestöillä on erityinen tehtävä asukkaiden hyvinvoinnin, osallisuuden ja turvallisuuden vahvistamisessa. Palvelustrategia korostaa vahvasti tiivistä järjestöyhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Ulkoisista palvelutuottajista pyritään tunnistamaan keskeisimmät yhteistyökumppanit palveluiden laadun ja yhdenmukaisuuden kehittämistyön edistämisessä.

Ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet, mallit

Helsingin **hyvinvointisuunnitelma** 2022–2025 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.11.2022. Sen toteuttamista koordinoi hyte-ohjausryhmä.

Hyvinvointialueiden tavoin Helsingin kaupungin on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa eri tahojen (HUS, muut julkiset toimijat, järjestöt yritykset) kanssa. Neuvotteluille on laadittavana malli, jossa järjestöjen osallistuminen toteutetaan valmisteilla olevan järjestöfoorumin kautta.

Helsingin kaupunki: Rakenteet

Järjestöille tärkeät rakenteet

Kaupungin hallinnossa sosiaali- ja terveysalan järjestöasioita käsitellään **kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaostossa**, joka valmistelee asiat **kaupunginhallituksen** päätettäväksi. **Kaupunginkanslia** on valmistelemassa kaupungin järjestöyhteistyömallia.

Kaupunki on perustamassa **järjestöneuvottelukuntaa** järjestöjä kokoavaksi neuvottelu- ja yhteistyöelimeksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään kaupunginorganisaatiossa **hyte-ohjausryhmän** johdolla, sen alaisuudessa työskentelevät **hyte-koordinaattori ja hyte-sihterit**. Kaupunki vetää useita hyte-verkostoja, joista osa monialaisia ja osa kohdennettu tiettyyn ikäryhmään ja toimintaan.

Helsinki: Järjestöavustukset

Päätös avustuksista

Helsingin kaupunki jakaa järjestöavustuksia eri toimialoilta. Kaupunginhallitus on päättänyt avustuskriteerit kaupunginhallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon- ja pelastustoimen vuoden 2023 avustuksille 26.9.2022. Avustukset jaettu kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaoston päätöksellä 5.12.2022.

Avustettava toiminta

Kaupunki on määritellyt kaikille toimialoille yhteiset avustusperiaatteet ja menettelytavat.

Avustettavan toiminnan tulee tukea ja täydentää avustuksia myöntävän toimialan toimintaa ja tavoitteiden toteutumista. Avustuksin tuetaan toimintaa, joka monipuolistaa kaupungin omaa palvelutarjontaa. Avustusta myönnettäessä merkitystä annetaan avustettavan toiminnan suunnitelmallisuuteen, laajuuteen ja tuloksiin, palvelujen laatuun sekä yhteisön asiantuntemukseen, hakijan omaan rahoitusosuuteen sekä kaupungin edellisinä vuosina myöntämien avustusten käyttötarkoituksen toteutumiseen.

Hyte- ja sotepe-avustuksissa yleisperiaatteena on, että avustuksen piiriin hyväksyttävän toiminnan tulee tukea voimassa olevan kaupunkistrategian ja kaupunginvaltuuston hyväksymän lakisääteisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Hakuaika

Vuoden 2023 avustuksista on tehty päätökset 5.12.2022.

Hyte- ja sotepe-avustusten avustuskriteerit

- Avustuksilla tuetaan helsinkiläisten hyvinvointia ja terveyttä edistävää sekä hyvinvointieroja kaventavaa toimintaa.
- Avustusten jakamisessa kiinnitetään huomiota järjestöjen yleishyödyllisyyteen, toiminnan vaikuttavuuteen sekä järjestöjen omavaraisuuteen.
- Avustuksen saajalla tulee olla omaa varainhankintaa tai muuta toimintaresurssia (esim. vapaaehtoistyö), jotta toiminta ei kokonaan ole yhden ulkoisen rahoittajan tuen varassa.
- Avustus kohdennetaan pääsääntöisesti välittömään auttamis- ja tukemistoimintaan, joten välillistä järjestötyötä, kuten yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa ja järjestön tunnetuksi tekemistä, ei ensisijaisesti avusteta eikä myöskään järjestötoiminnan hallinnollisia ja vieraanvaraisuuteen liittyviä kuluja (esimerkiksi kokouskulut, tarjoilut, toimistotarvikkeet, kalusteet, ATK, internet, AV-laitteet, puhelin, posti, matka- tai päivärahat, henkilökunnan koulutus, julkaisujen tilaaminen tai tuottaminen, korjausrakentaminen ja remontointi, yleiset kiinteistöhoitokulut) eikä sellaisia ajanvietteeseen liittyviä kuluja, jotka järjestön tai osallistujien voidaan katsoa pystyvän kustantamaan itse (esim. luentopalkkiot, juhlat ja retket).
- Avustuksia ei myönnetä kertaluontoiseen toimintaan. Toiminnan tulee olla pitkäjänteistä ja jatkuvamuotoista.
- Avustusta ei myönnetä uskonnolliseen tai poliittiseen toimintaan, eikä sellaiseen toimintaan, johon hakija saa muuta Helsingin kaupungin avustusta.
- Pelastustoiminnan avustukset kohdennetaan järjestöille, joiden toiminta kytkeytyy onnettomuuksien ehkäisyyn, pelastustoimintaan tai väestönsuojelun edistämiseen Helsingin kaupungissa

